

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління-фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ

Завідувачка кафедри,
к.е.н., доц.

_____ **Ольга ГУБАРИК**
«__» _____ **2025 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на
підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Надтока Н.Ю.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Юрченко С.В.

Дніпро 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: «Обліку і фінансів»

Кафедра: «Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою»

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____ Ольга ГУБАРИК

«__» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

Надтока Наталя Юрївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Науковий керівник: Юрченко Сергій Васильович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, звання)

Затверджені Наказом ДДАЕУ від «14» жовтня 2025 р. № 3069.

2. Термін подавання здобувачем роботи: 05 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані роботи: Закон України, Господарський та Податковий кодекси, МСБО та НП(С)БО, постанови, положення, інструкції, методрекомедації, тези доповідей на конференціях, наукові публікації, звітність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної роботи: Вступ. Теоретичні та методичні основи обліку та аналізу виробничих запасів. Організація та стан обліку виробничих запасів на підприємстві. Аналітична оцінка та удосконалення контролю виробничих запасів. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу. Класифікація запасів за економічним призначенням. Класифікація запасів за роллю у виробництві. Класифікація запасів згідно НП(С)БО №9 «Запаси». Фундаментальні принципи аналізу. Система загальноекономічних і спеціальних методів аналізу. Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка ділової активності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Документальний супровід операцій з запасами товариства. Напрямки покращення системи обліку виробничих запасів. Рекомендована схема документообігу запасів на підприємстві. Оптимізований графік документообігу виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Відмінності запропоновано Акту приймання виробничих запасів від типових (регламентованих) форм. Рекомендований алгоритм економічного аналізу запасів. Вертикальний аналіз виробничих запасів у структурі активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Аналіз частки запасів в оборотних активах та майні ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Горизонтальний аналіз виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Показники оборотності виробничих запасів. Динаміка тривалості обороту запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР

ГРУПП». Вплив запасів на ліквідність і платоспроможність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Методи внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів та їх характеристика. Механізм удосконалення контролю і управління виробничими запасами. Рекомендований алгоритм внутрішнього контролю виробничих запасів. Рекомендації з удосконалення внутрішнього контролю виробничих запасів. Рекомендації з удосконалення управління виробничими запасами.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ім'я, посада консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видано	Завдання прийнято

7. Дата видачі завдання: 01 квітня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапу кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапу роботи	Примітки
1	Теоретичні та методичні основи обліку та аналізу виробничих запасів	Квітень-травень 2025 р.	
2	Фінансово-економічна характеристика товариства	Червень-липень 2025 р.	
3	Організація та стан обліку виробничих запасів на підприємстві	Серпень 2025 р.	
4	Аналітична оцінка та удосконалення контролю виробничих запасів	Вересень-жовтень 2025 р.	
5	Вступ	Листопад 2025 р.	
6	Висновки	Листопад 2025 р.	
7	Оформлення роботи	Грудень 2025 р.	

Здобувачка

_____

(підпис)

Наталя НАДТОКА

(ім'я, прізвище)

Науковий керівник

_____

(підпис)

Сергій ЮРЧЕНКО

(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	13
1.1. Економічна сутність виробничих запасів та їх роль у діяльності підприємства	13
1.2. Методичні підходи до первинного, аналітичного та синтетичного обліку запасів	18
1.3. Нормативно-правове та стандартизоване регулювання обліку запасів	22
1.4. Методологія економічного аналізу наявності та руху виробничих запасів	26
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА СТАН ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	32
2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства	32
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб й оцінка основ облікової політики	46
2.3. Документування операцій з надходження, зберігання та вибуття запасів	49
2.4. Напрями удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів	52
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	60
3.1. Комплексний аналіз наявності, структури та оборотності виробничих запасів	60
3.2. Внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів і його методи	66
3.3. Розроблення механізму та рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами	69
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	85

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві».

Кваліфікаційна робота містить: 78 сторінок друкованого тексту, 12 рисунків, 16 таблиць, 2 додатки, 44 літературних джерела.

Об'єктом дослідження виступає процес обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Предметом дослідження є методологічні, організаційні та практичні аспекти обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Мета роботи. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування, розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи спостереження, систематизації, порівняння, групування й узагальнення, а також статистичні методи, табличний і графічний способи подання інформації, метод аналітичного вирівнювання та аналіз рядів динаміки.

Ключові слова

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ, ОБЛІК ЗАПАСІВ, АНАЛІЗ ЗАПАСІВ, КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ, АУДИТ ЗАПАСІВ, ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАПАСІВ, УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ.

Keywords

PRODUCTION INVENTORIES, INVENTORY ACCOUNTING, INVENTORY ANALYSIS, INVENTORY CONTROL, INVENTORY AUDIT, INVENTORY OPTIMIZATION, INVENTORY MANAGEMENT.

A B S T R A C T

Topic: «Improving the accounting and analysis of the availability and movement of production inventories at the enterprise».

The qualification work contains: 78 pages of printed text, 12 figures, 16 tables, 2 appendices, 44 literary sources.

The object of the study is the process of accounting and analysis of the availability and movement of production stocks at the enterprise.

The subject of research is the methodological, organizational, and practical aspects of accounting for and analyzing the availability and movement of production inventories in an enterprise.

Purpose of the work. The purpose of the qualification work is the theoretical justification, development of methodological approaches, and practical recommendations for improving the accounting and analysis of the availability and movement of production inventories in an enterprise.

Research methods. In the process of completing the qualification work, general scientific and specialized methods of cognition were applied, in particular methods of observation, systematization, comparison, grouping, and generalization, as well as statistical methods, tabular and graphical ways of presenting information, the method of analytical alignment, and analysis of dynamic series.

Keywords

PRODUCTION INVENTORIES, INVENTORY ACCOUNTING,
INVENTORY ANALYSIS, INVENTORY CONTROL, INVENTORY AUDIT,
INVENTORY OPTIMIZATION, INVENTORY MANAGEMENT.

ВСТУП

Запаси підприємства є однією з найбільш вагомих складових його активів, посідаючи важливе місце у структурі майна та формуванні витрат. Вони безпосередньо впливають на результати господарської діяльності та відображення фінансового стану суб'єкта господарювання. Саме тому виробничі запаси традиційно перебувають у центрі уваги наукових досліджень і практики бухгалтерського обліку. Як елемент оборотних активів, запаси характеризуються здатністю трансформуватися у грошові кошти протягом одного операційного циклу або звітного року, що зумовлює їх значення для забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Розвиток ринкових відносин, запровадження різноманітних форм власності та реформування економіки України зумовлюють підвищення вимог до організації бухгалтерського обліку як ключового інструменту контролю та управління господарською діяльністю. Удосконалення системи обліку нерозривно пов'язане з вирішенням стратегічних завдань підприємств, зокрема зі зростанням обсягів виробництва, зниженням собівартості продукції та підвищенням ефективності використання ресурсів. Реалізація цих завдань можлива лише за умови своєчасного та раціонального забезпечення підприємств матеріальними ресурсами, які становлять матеріальну основу виробничого процесу. Виробничі запаси беруть участь у виробництві одноразово, повністю переносячи свою вартість на собівартість готової продукції, що підкреслює їх важливу роль у формуванні фінансових результатів.

В умовах ринкової економіки значення якісного, достовірного та оперативного обліку матеріальних ресурсів постійно зростає. Удосконалення первинних документів, реєстрів обліку та звітності має відповідати сучасним потребам управління, планування й економічного аналізу. Особлива роль у цьому процесі належить обліку та контролю виробничих запасів, які

формують значну частку оборотного капіталу підприємства. Це обумовлює необхідність точного і своєчасного відображення операцій із надходження, зберігання та використання сировини і матеріалів, а також дотримання встановлених норм і правил їх використання.

Незважаючи на те, що запаси традиційно є об'єктом підвищеної уваги, окремі аспекти їх обліково-аналітичного забезпечення залишаються недостатньо дослідженими та потребують подальшого наукового опрацювання. З огляду на значну наукову й практичну важливість зазначених питань, дослідження проблем обліку, аналізу та контролю запасів набуває особливої актуальності, що й зумовило вибір теми, визначення мети та завдань даної кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування, розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналізу наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити економічну сутність виробничих запасів та їх роль у діяльності підприємства;
- узагальнити підходи до первинного, аналітичного та синтетичного обліку запасів;
- дослідити нормативно-правове та стандартизоване регулювання обліку запасів;
- вивчити методологію економічного аналізу наявності та руху виробничих запасів;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності товариства;
- дослідити документування операцій з надходження, зберігання та вибуття запасів;
- визначити напрями удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів;

- здійснити комплексний аналіз наявності, структури та оборотності виробничих запасів;
- висвітлити внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів і його методи;
- розробити механізм та рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами.

Об'єктом дослідження є процес обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Предметом дослідження є методологічні, організаційні та практичні аспекти обліку і аналіз наявності та руху виробничих запасів на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи спостереження, систематизації, порівняння, групування й узагальнення, а також статистичні методи, табличний і графічний способи подання інформації, метод аналітичного вирівнювання та аналіз рядів динаміки.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем обліку та аналізу запасів, чинна нормативно-правова база України, фінансова й управлінська звітність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» Запорізької області, а також матеріали практики, отримані в товаристві.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробленні теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналізу наявності та руху виробничих запасів, що сприятиме підвищенню якості обліково-аналітичного забезпечення діяльності товариства. Найбільш вагомими результатами, що характеризують наукову новизну роботи, є такі:

удосконалено:

- алгоритм економічного аналізу запасів, який поєднує підготовчий, структурно-динамічний, операційний й факторний етапи та дозволяє

комплексно оцінити стан, рух і ефективність використання запасів, а також виявити причини їх змін і резерви оптимізації. Впровадження даного алгоритму забезпечує підвищення якості інформаційного забезпечення управління, своєчасне виявлення надлишкових або дефіцитних запасів, зниження втрат і перевитрат, а також зростання оборотності та раціональності використання ресурсів.

- механізм удосконалення контролю і управління виробничими запасами орієнтований на забезпечення прозорості руху запасів, підвищення відповідальності матеріально відповідальних осіб і своєчасне прийняття управлінських рішень. Запропонований механізм забезпечує безперервний контроль на всіх етапах руху запасів та створює замкнений цикл управління з постійним зворотним зв'язком.

- алгоритм внутрішнього контролю запасів, який чітко регламентує послідовність дій та відповідальність виконавців. Використання даного алгоритму дозволяє мінімізувати ризики нестач, перевитрат і спотворення облікової інформації.

набули подальшого розвитку:

- схема документообігу запасів, яка відображає послідовність руху первинних документів від моменту надходження запасів від постачальника, їх приймання та реєстрації на складі до відображення операцій в аналітичному і синтетичному обліку, а також регламентує процес відпуску запасів у виробництво з використанням лімітно-забірних документів і звітності матеріально відповідальних осіб. Дана схема закриває потребу в удосконаленні порядку документування руху запасів, скороченні строків обробки первинних документів та мінімізації ризиків викривлення облікової інформації.

- оптимізований графік документообігу виробничих запасів, який охоплює всі етапи їх руху - від моменту укладення договору з постачальником і надходження на склад до використання у виробництві, списання та відображення результатів інвентаризації. Запропонований графік

передбачає чітке визначення відповідальних осіб, регламентацію строків оформлення й передачі документів, а також поєднання складського і бухгалтерського обліку в єдиній інформаційній системі.

- схема узагальнення ключових напрямків покращення системи обліку виробничих запасів товариства, впровадження якої забезпечує комплексний підхід до вдосконалення облікового процесу, що поєднує організаційні, методичні та технічно-цифрові заходи. Така інтеграція дозволяє не лише усунути наявні недоліки в обліку запасів, а й сформувати сучасну, ефективну та контрольовану систему управління матеріальними ресурсами товариства.

- Положення про облік та документообіг виробничих запасів, яке сприятиме впорядкуванню руху первинних документів. Дане Положення розроблено для використання в системі обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», має логічну 11-роздільну структуру, містить чіткі формулювання відповідальності МВО, бухгалтерії, керівництва, узгоджується з рекомендованою раніше схемою документообігу.

- форму Акта приймання виробничих запасів, яка на відміну від регламентованих типових форм, забезпечує більш високий рівень деталізації, контролю та аналітичної інформативності первинних облікових даних. Це сприяє підвищенню достовірності бухгалтерського обліку, зниженню податкових ризиків і формуванню ефективної системи внутрішнього контролю виробничих запасів.

Практичне значення одержаних результатів виражено у впровадженні основних положень роботи в практику досліджуваного товариства, що дозволяє удосконалити облік запасів та покращити його аналітичність, сприяючи ефективному управлінню ними.

Апробація результатів роботи. Основоположні аспекти роботи апробовані на III Міжнародної науково-практичної інтернет конференції

«Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (22-23 жовтня 2025 р.).

Публікації. Результати дослідження опубліковані в науковому журналі Агросвіт №22 (2025) на тему «Сучасні підходи до аналізу наявності та руху виробничих запасів в умовах автоматизації облікових процесів на підприємстві» загальним обсягом 0,68 друк. аркуша.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 12 рисунків, 16 таблиць, 44 літературних джерел, 2 додатки та викладена на 78 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1. Економічна сутність виробничих запасів та їх роль у діяльності підприємства

Запаси підприємства є однією з ключових складових оборотних активів та формують матеріальну основу виробництва, реалізації продукції і забезпечення стабільної операційної діяльності. Саме вони визначають здатність підприємства своєчасно реагувати на потреби виробничого процесу, підтримувати ритмічність роботи та задовольняти попит споживачів. У межах операційного циклу запаси характеризуються високою мобільністю, оскільки можуть трансформуватися у продукцію, готові вироби чи грошові кошти.

Економічна сутність виробничих запасів полягає у тому, що вони являють собою «предмети праці, які повністю споживаються в процесі виробництва та переносять свою вартість на собівартість готової продукції» [40]. До складу запасів входять різні за функціональним призначенням елементи: сировина, основні та допоміжні матеріали, паливо, незавершене виробництво, готова продукція, товари та інші ресурси, необхідні для здійснення господарських процесів. Їх достатність, структура та раціональність використання безпосередньо впливають на фінансовий результат і ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Наукові підходи до трактування категорії «запаси» є різноманітними. У працях економістів вони нерідко ототожнюються з матеріальними ресурсами, предметами праці або товарами. Водночас кожне визначення відображає специфіку дослідницького підходу та робить акцент на певних характеристиках цієї категорії. Для глибшого розуміння сутності запасів доцільно системно узагальнити наявні трактування та провести їх критичний аналіз. Це дозволяє сформулювати узагальнене визначення, відповідно до

якого запаси є матеріальними цінностями, що призначені для споживання або продажу в процесі нормальної діяльності підприємства.

Після впровадження в Україні національних стандартів бухгалтерського обліку, узгоджених із МСБО, відбулося чітке нормативне розмежування понять, пов'язаних із запасами. Так, НП(С)БО 9 «Запаси» визначає запаси як «активи, що утримуються для продажу, знаходяться у процесі виробництва або призначені для споживання під час виробничої діяльності» [25]. Згідно Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» також подається детальний перелік об'єктів, що включаються до складу запасів - від сировини і матеріалів до малоцінних і швидкозношуваних предметів [24].

Практична організація обліку запасів базується на Плані рахунків, який деталізує склад і призначення різних видів запасів. Так, виробничі запаси відображаються на рахунку 20, тоді як готова продукція, товари або напівфабрикати обліковуються на окремих рахунках. Це підкреслює багатовимірність категорії «запаси» та необхідність чіткого розмежування їх видів для коректного бухгалтерського відображення.

Відповідно до МСБО (IAS) 2 запаси розглядаються як «активи, призначені для продажу, перебувають у процесі виробництва або виступають у ролі сировини та матеріалів для майбутнього виготовлення продукції чи надання послуг» [21]. Міжнародні стандарти також визначають винятки, до яких не належать, наприклад, біологічні активи або об'єкти, що регулюються спеціальними стандартами.

У науковій літературі зустрічаються різні підходи до співвідношення понять «матеріальні ресурси» та «виробничі запаси». Частина дослідників ототожнюють їх, однак більш коректним є твердження, що «виробничі запаси становлять лише частину матеріальних ресурсів, оскільки останні охоплюють як предмети праці, так і засоби праці» [5]. Таким чином, «запаси виступають специфічним видом ресурсів, що характеризуються одноразовим використанням у процесі виробництва та прямим включенням до

собівартості продукції» [2].

Узагальнюючи результати теоретичного аналізу, можна зазначити, що виробничі запаси є складною багатогранною економічною категорією. Їх сутність залежить від підходу - економічного чи бухгалтерського - а тому набуває множинності трактувань у літературі. На практиці обліку виробничі запаси розглядаються як ресурси, що «забезпечують ефективність виробничого процесу, а в теоретичній площині наголос робиться на їх ролі у формуванні вартості продукції та створенні економічних результатів» [2].

Класифікація запасів відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні ефективного управління матеріальними ресурсами. Вона дозволяє систематизувати запаси за видами, функціональним призначенням, строками використання, економічним змістом. Це необхідно для оптимізації закупівель, складування, планування виробництва, визначення реальної потреби у ресурсах та формування правильних управлінських рішень. Серед основних причин важливості класифікації слід виділити: підвищення точності обліку, покращення контролю та аудиту, можливість ефективного аналізу, обґрунтування планових потреб, зниження витрат на зберігання, уникнення дефіциту та надлишку ресурсів.

З позицій практичної діяльності підприємства класифікація запасів також дозволяє оптимізувати виробничі та логістичні процеси, забезпечити стабільність поставок, підтримувати ритмічність виробництва, мінімізувати збитки від псування або простою. Вона є основою для розрахунків нормативів запасів, визначення резервів економії, підвищення оборотності матеріальних ресурсів і, відповідно, рентабельності діяльності.

Поглянемо на основні класифікації запасів, які використовуються на підприємстві. Вцілому можна говорити про близько десяти різних ознак, за якими можна диференціювати запаси. Зокрема, з класифікацією запасів за економічним призначенням можна ознайомитися на рисунку 1.1.

Часто також можна зустріти використання класифікації запасів за місцем у виробничому процесі: виробничі запаси (матеріали на складах),

незавершене виробництво та готова продукція.

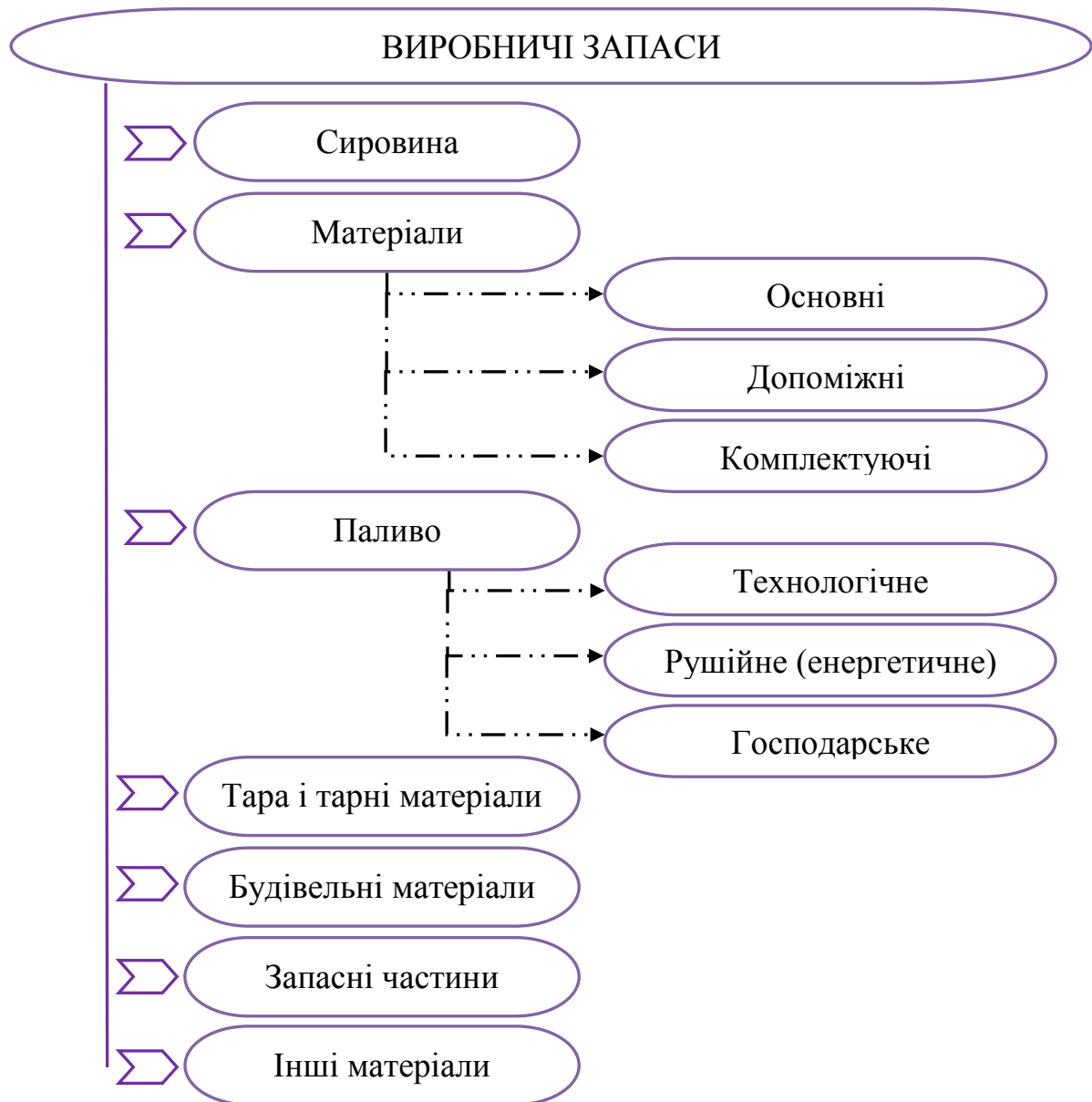

Рис. 1.1. Класифікація запасів за економічним призначенням.

Різні способи аналізу запасів накладають свій відбиток на класифікаційні ознаки. Зокрема використовують «АВС-класифікацію» запасів за частотою використання (АВС-аналіз): Група А - найцінніші (70-80 % вартості, 10–20 % позицій); Група В - середньої важливості (15-25 % вартості); Група С - малозначущі (5 % вартості, більшість позицій).

А також «XYZ-класифікацію» запасів за рівнем важливості для виробництва (XYZ-аналіз): Х - стабільний попит, мінімальні коливання; Y - середні коливання попиту; Z - нестабільний, нерегулярний попит.

При аналізі запасів за оборотом створено окрему класифікацію запасів

за швидкістю обертання: швидко обертові (використовуються щоденно, мають мінімальний складський цикл); середньообертові та повільно обертові або надлишкові (використовуються рідко, ризик заморожування капіталу).

На класифікацію запасів за роллю у виробництві поглянемо нижче за допомогою рисунку 1.2.

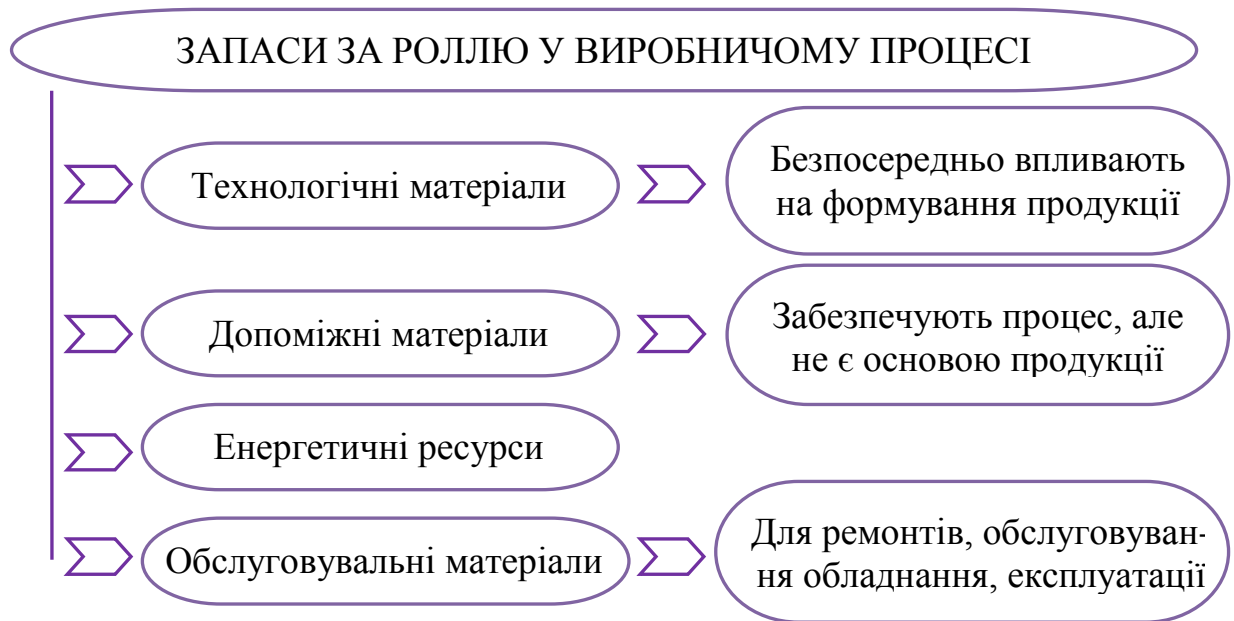

Рис. 1.2. Класифікація запасів за роллю у виробництві.

Окремі підприємства також класифікують запаси «за місцем зберігання: склад сировини і матеріалів; склад комплектуючих; склад МШП; виробничі ділянки; готова продукція на складі» [2].

Класифікація запасів «за джерелом походження містить запаси, закуплені у постачальників, власного виробництва та давальницькі (отримані для переробки)» [2].

За нормативністю «запаси класифікують на нормативні (регламентований мінімально допустимий рівень) та наднормативні (надлишкова кількість)» [2].

Але найбільш часто на практиці застосовують поділ запасів згідно НП(С)БО №9 «Запаси» (рис. 1.3). Таке трактування, в першу чергу, мінімізує помилки та невідповідне включення запасів до тих чи інших класифікацій, а отже і некоректних висновків при оперативному управлінні запасами.

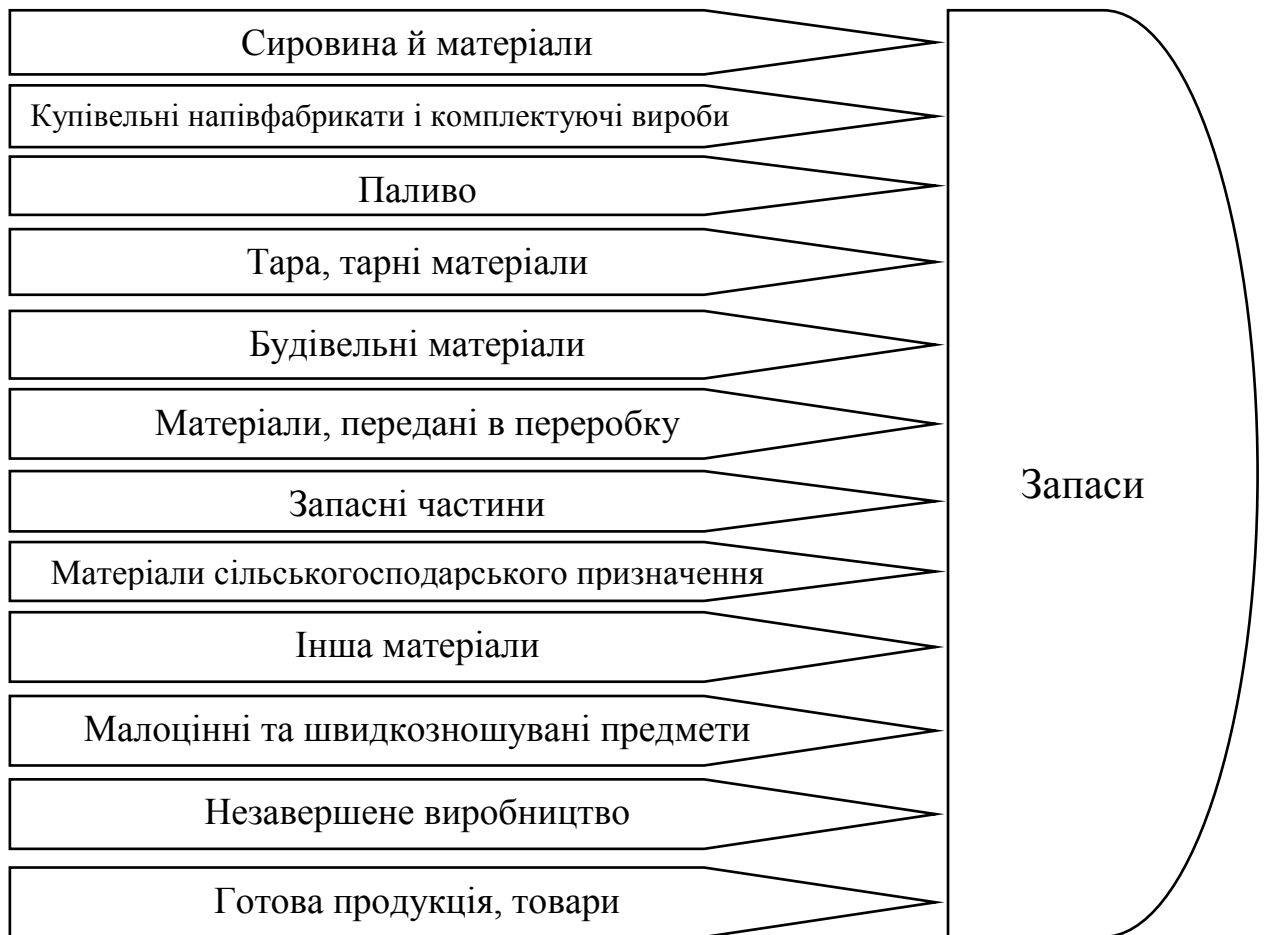

Рис. 1.3. Класифікація запасів згідно НП(С)БО №9 «Запаси».

Отже, запаси як економічна категорія відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності та ефективності діяльності підприємства. Їх раціональне управління та грамотне відображення в обліку формує умови для стабільного функціонування суб'єкта господарювання, сприяє зниженню витрат, оптимізації виробничих процесів і підвищенню фінансових результатів. Саме тому поглиблене вивчення, систематизація та удосконалення підходів до обліку й аналізу запасів є важливими як у теоретичному, так і в практичному вимірах.

1.2. Методичні підходи до первинного, аналітичного та синтетичного обліку запасів.

Ефективна організація обліку виробничих запасів є одним з ключових елементів управління діяльністю підприємства, оскільки забезпечує

«достовірність інформації про наявність, рух і вартість матеріальних ресурсів, формує підґрунтя для їх раціонального використання та оптимізації витрат» [5]. Облік запасів складається з трьох взаємопов'язаних рівнів: первинного, аналітичного та синтетичного, кожен з яких має власні методичні підходи, інструментарій та організаційні вимоги.

Розглянемо ключові методики оцінки вибуття запасів, побудову системи рахунків та особливості ведення аналітичного обліку, включаючи використання сучасних складських систем (WMS).

Метод оцінки вибуття запасів «визначає порядок визначення собівартості матеріалів, що передаються у виробництво, продаються або списуються» [5]. Вибір методу «прямо впливає на собівартість продукції, фінансові результати, оподаткування та аналітичну інформацію щодо ефективності використання ресурсів» [5]. В Україні застосування методів регламентується НП(С)БО 9 «Запаси» [25] та МСБО 2 «Запаси» [21].

Метод FIFO передбачає, що «матеріали, які першими надійшли на склад, першими і вибувають» [25]. Вартість списання ґрунтується на ціні найстаріших запасів. Перевагами методу є «більш точне відображає фізичного руху матеріалів; формування реалістичної оцінки залишків, наближеної до поточних ринкових цін; спрощення аналізу динаміки цін закупівель» [25]. До недоліків можна віднести «заниження у періоди інфляції собівартості продукції та завищення прибутку» [25], а також можливе спотворення податкового навантаження через ефект «інвентарного прибутку». Метод FIFO є найбільш поширеним на підприємствах із швидким оборотом матеріалів, таких як харчова та переробна промисловість.

Метод середньозваженої собівартості «ґрунтується на обчисленні середньої вартості запасів після кожного надходження або за певний період» [5]. Середньозважена ціна визначається за формулою 1.1:

$$C_{cp} = \frac{\sum(K_{il.} \times C_{ina})}{\sum K_{il.}} \quad (1.1)$$

Перевагами даного методу модерна вважати «вирівнювання впливу

цінових коливань; простоту у застосуванні в автоматизованих системах обліку; формування стабільних показників собівартості» [5]. До недоліків можна віднести «потребу значних розрахунків у системі без автоматизації та можливе заниження або завищування собівартості у разі різких змін цін» [5]. Середньозважений метод широко застосовується на підприємствах із великим асортиментом матеріалів та нерівномірністю закупівель.

Метод ідентифікованої собівартості передбачає, що «кожна одиниця запасів має власну встановлену собівартість, яка фіксується при закупівлі» [25]. Використовується для «унікальних, дороговартісних або разових запасів: обладнання, специфічних матеріалів, комплектуючих з індивідуальними характеристиками» [25]. Перевагами вважають «найточніший спосіб оцінки запасів і списання вартості та забезпечення повної відповідності реальному руху матеріалів» [25]. Недоліками можна вважати «потребу складної системи ідентифікації та маркування й те, що вона не підходить для масових, однотипних запасів» [5]. Метод застосовується в авіації, будівництві, машинобудуванні, проєктних організаціях.

Бухгалтерський облік запасів в Україні здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку і Журналів-ордерів, що регламентують порядок відображення операцій на синтетичних рахунках. При автоматизації обліку зрозуміло використовуються оборотно-сальдові відомості. Безпосередньо для обліку запасів використовуються такі рахунки: 20 «Виробничі запаси» (зокрема субрахунки: 201 «Сировина й матеріали», 203 «Паливо», 205 «Будівельні матеріали», 207 «Запасні частини», 209 «Інші матеріали»), 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 25 «Напівфабрикати й комплектуючі», 26 «Готова продукція», 28 «Товари». Рахунки є активними, тому за дебетом відображають надходження запасів, за кредитом їх списання.

Система синтетичного обліку «забезпечує узагальнену інформацію, що використовується для формування фінансової звітності» [42].

Аналітичний облік деталізує дані синтетичного обліку і «забезпечує

контроль за кожним видом запасів, їх кількістю, місцем зберігання, станом та рухом» [42]. На рівні аналітики застосовуються картки складського обліку, накладні, акти, звіти матеріально відповідальних осіб. Ведеться за такими розрізами: «номенклатурний номер; матеріально відповідальна особа; склад або місце зберігання; партія надходження; одиниця виміру та ціна; джерело постачання» [39].

Серед основних первинних документів належать: «прибуткові ордери; видаткові накладні; лімітно-забірні картки; акти списання; інвентаризаційні описи» [12]. Документообіг організовується таким чином, щоб «забезпечити оперативність, достовірність та можливість контролю» [12].

На сьогодні в господарській діяльності використовують сучасні системи складського обліку (WMS). WMS (Warehouse Management System) - це «програмні системи, що автоматизують управління складом, контроль руху запасів і взаємодію з бухгалтерським обліком» [17].

Основні функції WMS: ідентифікація товарів за штрих-кодами й RFID-мітками; автоматичне формування документів; управління місцями зберігання (адресне зберігання); контроль залишків у реальному часі; оптимізація маршрутів відбору; інтеграція з ERP-системами та бухгалтерськими програмами.

Перевагами систем WMS є «скорочення людських помилок, прискорення руху документів та матеріалів, підвищення точності даних обліку, можливість аналізу та прогнозування потреб у запасах» [14]. Використання WMS стає критично важливим для підприємств зі значними обсягами запасів, складною логістикою або високими вимогами до точності обліку.

Методичні підходи до обліку запасів охоплюють систему оцінки їх вибуття, організацію синтетичного та аналітичного обліку, а також сучасні інструменти автоматизації. Вибір методу оцінки прямо впливає на собівартість продукції та фінансовий результат підприємства, тоді як правильно організована система рахунків та документообігу забезпечує

своєчасність і достовірність даних.

Сучасні WMS-системи дозволяють суттєво підвищити ефективність управління запасами, мінімізувати втрати та забезпечити інтеграцію складських операцій із бухгалтерським обліком, що сприяє підвищенню економічної ефективності підприємства загалом.

1.3. Нормативно-правове та стандартизоване регулювання обліку запасів

Система обліку виробничих запасів в Україні ґрунтується на комплексі законодавчих, нормативних і методичних документів, що забезпечують єдиний підхід до формування інформації про запаси, її порівнюваність і достовірність. Регулювання здійснюється на декількох рівнях - законодавчому, національних стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів, підзаконних нормативних актів та внутрішньої документації підприємства. Така багаторівнева система забезпечує не лише точність відображення запасів, але й створює умови для ефективного управління ними, контролю, оцінки та аналітичної роботи.

Перший рівень включає закони України, які визначають загальні принципи ведення бухгалтерського обліку та організацію фінансової звітності. Зокрема, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є базовим документом, що регламентує: «принципи бухгалтерського обліку (послідовність, повне висвітлення, обачність, превалювання сутності над формою тощо)» [11]; «вимоги до визнання та оцінки активів, у тому числі запасів; загальні правила формування інформації у фінансовій звітності» [11].

Статті Закону визначають, що запаси визнаються активом за умови якщо «існує ймовірність отримання економічних вигід від їх використання та їхня вартість може бути достовірно визначена» [11].

Податковий кодекс опосередковано впливає на порядок оцінки та списання запасів, особливо: «формування собівартості реалізованої продукції; визнання витрат; визначення бази оподаткування податком на прибуток; відображення ПДВ у частині придбання та використання запасів» [36]. І хоча прямої вимоги щодо методу оцінки вибуття у податковому обліку немає, податкові різниці (ст. 138 ПКУ) можуть впливати на фінансові результати підприємств, що застосовують різні методи оцінки.

Ключовим нормативним документом у сфері обліку запасів є НП(С)БО 9 «Запаси», яке «встановлює правила їх визнання, оцінки та документального оформлення» [25]. НП(С)БО 9 «Запаси» визначає: «класифікацію запасів (сировина, матеріали та комплектуючі; незавершене виробництво; готова продукція; товари для перепродажу; малоцінні та швидкозношувані предмети)» [25]; порядок первісної оцінки запасів «(запаси оцінюються за собівартістю, яка включає: ціну придбання; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати, пов'язані з доставкою та доведенням запасів до стану придатності)» [25]; «методи оцінки вибуття запасів, які є обов'язковими до застосування підприємствами, що працюють за національними стандартами (ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, FIFO)» [25]; «вимоги до оцінки запасів на дату балансу (запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації)» [25]; «Визнання витрат (сума списання запасів включається до складу витрат звітного періоду)» [25].

Підприємства, які складають звітність за міжнародними стандартами, керуються МСБО 2 «Запаси». Основними вимогами МСБО 2 є:

- «оцінка запасів здійснюється за собівартістю або чистою вартістю реалізації - залежно від того, яка з них менша» [21];
- «допустимі методи оцінки вибуття: FIFO; середньозважена собівартість. Метод LIFO заборонено, на відміну від деяких національних систем» [21].
- собівартість запасів включає: «витрати на придбання; витрати на

переробку; витрати на зберігання (якщо необхідні для виробництва); інші витрати, пов'язані з доведенням запасів до стану придатності» [21].

- «розкриття інформації у примітках: методи оцінки вибуття; балансова вартість за групами запасів; суми уцінки та її відновлення; обмеження на використання запасів (застава, арешт тощо)» [21].

Використання МСБО 2 особливо важливе для великих компаній, підприємств із залученням іноземного капіталу, а також для прозорості фінансової звітності.

До цієї групи підзаконних нормативних актів та методичних документів входять інструкції, положення та методичні рекомендації Міністерства фінансів України. Найважливіші з них: Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, яке встановлює: «порядок проведення інвентаризації запасів, правила оформлення інвентаризаційних описів, повноваження інвентаризаційної комісії, порядок відображення нестач та надлишків» [37].

План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція щодо його застосування «включає рахунки для обліку запасів та визначає порядок ведення аналітичного обліку за номенклатурними групами, складами, матеріально відповідальними особами» [13].

Методичні рекомендації з обліку запасів пояснюють: «порядок оформлення первинних документів; методику оцінки ТЗВ; варіанти ведення аналітичного обліку; вимоги до облікової політики підприємства щодо запасів» [20].

Внутрішні нормативні документи підприємства є найнижчим рівнем регулювання, але він визначає реальний порядок ведення обліку безпосередньо на підприємстві. До основних внутрішніх документів належать:

- Наказ про облікову політику підприємства «(містить вибраний метод оцінки вибуття запасів; правила розподілу транспортно-заготівельних витрат; систему аналітичного обліку; метод проведення інвентаризації; правила

документообігу» [4].

- Накази про призначення матеріально відповідальних осіб.
- Графік документообігу (регламентує строки подання документів, відповідальних осіб, маршрути руху накладних, актів, лімітно-забірних карток та ін.).
- Внутрішні положення про складський облік (включають правила приймання та видачі запасів, списання матеріалів, вимоги до складських програм (WMS, облік у 1С, BAS тощо).

Автоматизація бухгалтерського та складського обліку потребує дотримання нормативних вимог, але доповнює їх сучасними інструментами. Основні аспекти, що регламентуються:

- правильне формування електронних первинних документів (відповідно до Закону «Про електронні документи та електронний документообіг» [32]);
- вимоги до електронного підпису;
- інтеграція систем обліку із податковими сервісами (ПДВ, акцизні накладні);
- автоматизовані реєстри обліку.

Автоматизація підсилює роль внутрішнього регламенту підприємства, який визначає: правила роботи в системі; рівні доступу користувачів; процедури контролю достовірності інформації.

Отже, нормативно-правове регулювання обліку запасів в Україні є системним і багаторівневим, що забезпечує точність, повноту та узгодженість облікових даних. Законодавчі акти формують загальні вимоги, П(С)БО і МСФЗ - методологію обліку та оцінки, а підзаконні документи уточнюють порядок оформлення операцій і структуру облікових реєстрів. Внутрішні документи підприємства, у свою чергу, забезпечують адаптацію нормативних вимог до специфіки діяльності, технологічних процесів і умов автоматизації. У комплексі така система дозволяє формувати достовірну інформацію про запаси, підвищувати ефективність їх використання,

своєчасно контролювати залишки та забезпечувати безперервність виробничої діяльності підприємства.

1.4. Методологія економічного аналізу наявності та руху виробничих запасів

Економічний аналіз виробничих запасів є «ключовим інструментом оцінки ефективності використання оборотного капіталу підприємства, забезпечення стабільності виробничого процесу та формування оптимальної політики управління ресурсами» [9]. Правильно розроблена методологія аналізу дозволяє «не лише оцінити фактичний рівень забезпеченості виробництва матеріальними ресурсами, а й виявити чинники, що впливають на обсяг, структуру, оборотність та ефективність використання запасів» [16].

Методологічні підходи до аналізу запасів «формується на основі системи принципів економічного аналізу, вимог бухгалтерського обліку, стандартів фінансової звітності та специфіки функціонування підприємства» [42]. Розглянемо основні елементи методології, методи, показники та алгоритми аналітичної роботи, що забезпечують всебічну оцінку наявності та руху запасів.

Методологія аналізу базується на низці фундаментальних принципів (рис. 1.4).

Основні завдання економічного аналізу запасів включають:

- оцінку забезпеченості виробництва необхідними матеріалами;
- визначення ефективності формування, зберігання та використання запасів;
- дослідження причин відхилень фактичних показників від планових;
- виявлення нераціонального або понаднормативного накопичення запасів;
- оцінку впливу запасів на фінансові результати, ліквідність і

оборотний капітал;

- прогнозування потреби в запасах та розробку напрямів їх оптимізації.

Рис. 1.4. Фундаментальні принципи аналізу.

Методологія аналізу передбачає використання широкого спектра джерел інформації:

1. Первинні документи: накладні, акти приймання та списання, лімітно-забірні картки, складські звіти.
2. Облікові реєстри: журнали-ордери, оборотно-сальдові відомості, картки складського обліку.
3. Фінансова звітність: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати, Примітки до фінансової звітності.
4. Управлінська та внутрішня звітність: плани закупівель, нормативи запасів, звіти про оборотність.

5. Дані інвентаризації, що забезпечують реальність оцінки залишків.

Варто зауважити, що комплексність інформаційної бази є обов'язковою умовою достовірності висновків. При цьому сама методологія аналізу спирається на використання системи загальноекономічних і спеціальних методів (рис. 1.5). Застосування такого набору взаємодоповнюючих методів забезпечує комплексність дослідження процесів формування і використання запасів.

Система показників формує основу методології аналізу. Найважливішими з них є: показники забезпеченості запасами (абсолютні залишки на складі, нормативний рівень запасів, коефіцієнт забезпеченості виробництва матеріальними ресурсами); показники руху запасів (обсяг надходження та вибуття, частка витрачених запасів у загальному обсязі ресурсів, співвідношення придбаних і використаних запасів); показники оборотності (коефіцієнт оборотності запасів, тривалість одного обороту, матеріаломісткість продукції); показники ефективності управління запасами (рентабельність використання запасів, рівень понаднормативних запасів, втрати від простоїв через нестачу матеріалів).

Методологічно аналіз запасів є невід'ємною складовою системи управління оборотним капіталом та логістичної діяльності, оскільки:

- дозволяє прогнозувати потребу в матеріалах;
- знижує витрати на зберігання;
- підвищує ефективність виробництва;
- забезпечує фінансову стійкість;
- запобігає дефіциту або надлишку ресурсів.

Отже, аналітична робота зі запасами формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Методологія економічного аналізу виробничих запасів - це «комплекс наукових принципів, методів, аналітичних інструментів та процедур, спрямованих на всебічну оцінку забезпеченості та ефективності використання матеріальних ресурсів» [33].

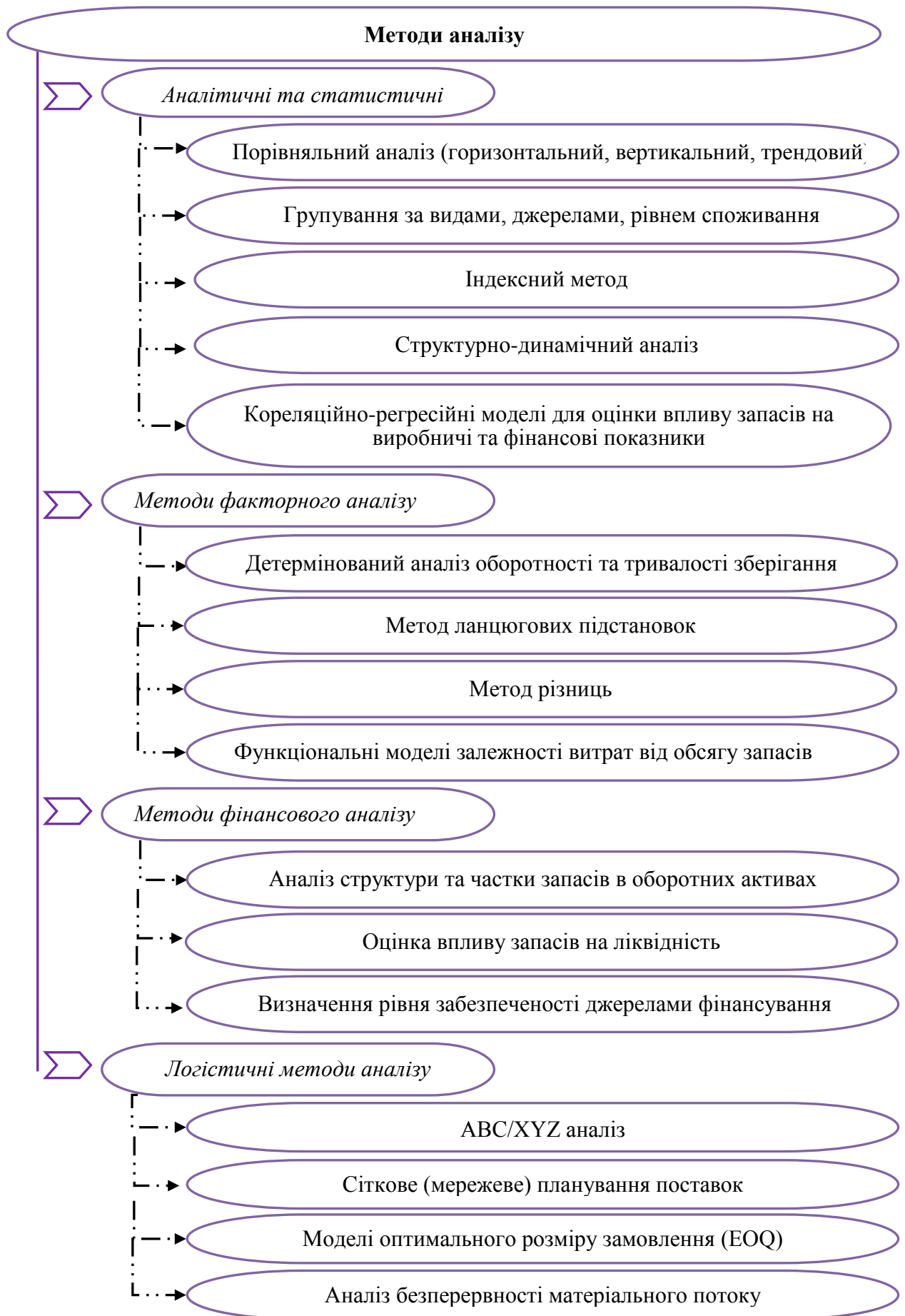

Рис. 1.5. Система загальноекономічних і спеціальних методів аналізу.

Описана вище методологія охоплює як аналіз обсягів і структури запасів, так і вивчення їх руху, оборотності та впливу на виробничі й фінансові результати. Системне застосування аналітичних методів забезпечує можливість виявлення нераціональних витрат, формування оптимальної політики управління оборотними активами та підвищення ефективності підприємства в цілому.

Висновки до розділу 1

Запаси як економічна категорія відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності та ефективності діяльності підприємства. Їх раціональне управління та грамотне відображення в обліку формує умови для стабільного функціонування суб'єкта господарювання, сприяє зниженню витрат, оптимізації виробничих процесів і підвищенню фінансових результатів.

Методичні підходи до обліку запасів охоплюють систему оцінки їх вибуття, організацію синтетичного та аналітичного обліку, а також сучасні інструменти автоматизації. Вибір методу оцінки прямо впливає на собівартість продукції та фінансовий результат підприємства, тоді як правильно організована система рахунків та документообігу забезпечує своєчасність і достовірність даних.

Сучасні WMS-системи дозволяють суттєво підвищити ефективність управління запасами, мінімізувати втрати та забезпечити інтеграцію складських операцій із бухгалтерським обліком, що сприяє підвищенню економічної ефективності підприємства загалом.

Отже, нормативно-правове регулювання обліку запасів в Україні є системним і багаторівневим, що забезпечує точність, повноту та узгодженість облікових даних. Законодавчі акти формують загальні вимоги, П(С)БО і МСФЗ - методологію обліку та оцінки, а підзаконні документи уточнюють порядок оформлення операцій і структуру облікових регістрів.

Внутрішні документи підприємства, у свою чергу, забезпечують адаптацію нормативних вимог до специфіки діяльності, технологічних процесів і умов автоматизації. У комплексі така система дозволяє формувати достовірну інформацію про запаси, підвищувати ефективність їх використання, своєчасно контролювати залишки та забезпечувати безперервність виробничої діяльності підприємства.

Методологія економічного аналізу виробничих запасів - це комплекс наукових принципів, методів, аналітичних інструментів та процедур, спрямованих на всебічну оцінку забезпеченості та ефективності використання матеріальних ресурсів. Вона охоплює як аналіз обсягів і структури запасів, так і вивчення їх руху, оборотності та впливу на виробничі й фінансові результати. Системне застосування аналітичних методів забезпечує можливість виявлення нераціональних витрат, формування оптимальної політики управління оборотними активами та підвищення ефективності підприємства в цілому.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА СТАН ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства

Під час дипломного дослідження було обрано товариство «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Це молоде підприємство, засноване у 2019 році в місті Запоріжжя. На початковому етапі господарювання займалося оптовою торгівлею, але з часом відкрило додаткові коди ведення економічної діяльності. Це загалом пояснює деякі стрибкоподібні показники діяльності. Хоча варто зазначити, що значний вплив на товариство та його показники мали як наслідки світової пандемії, так і початок широкомасштабного вторгнення росіян.

Аналіз фінансово-економічних показників підприємства зазвичай починають з оцінки структури активів та капіталу у динаміці, що дозволяє визначити ключові тенденції розвитку фінансово-господарської діяльності, оцінити зміни у майновому потенціалі та проаналізувати джерела фінансування зростання. Такий аналіз є важливим інструментом для визначення ступеня фінансової незалежності, виявлення ризиків, пов'язаних із підвищенням боргового навантаження, та оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Розглянувши зміну структури активів і капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр. (табл. 2.1), можна визначити, наскільки збалансованими є темпи зростання майна, як змінюється співвідношення між оборотними та необоротними активами і які фактори забезпечили таке розширення майнової бази.

Як видно з таблиці 2.1, загальна вартість майна товариства за п'ять років зросла у 11,6 разів (1158,5%), що свідчить про динамічний розвиток та масштабування бізнесу. Такий темп зростання перевищує середньоринкові показники, що може бути наслідком як розширення операцій, так і підвищення обсягів залученого фінансування.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»
за 2020-2024 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
	Майно, усього	336,9	892,0	1679,5	2800,7	3903,0	1158,50%
1	Необоротні активи	7,0	17,9	26,9	311,8	430,0	6142,86%
1.1	в т.ч.: Основні засоби	9,2	7,0	17,9	26,9	311,8	3389,13%
2	Оборотні активи	329,9	874,1	1652,6	2488,9	3473,0	1052,74%
2.1	в т.ч.: Запаси	6,1	11,7	17,6	68,6	95,0	1557,38%
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	247,7	781,1	949,6	2279,5	2900,0	1170,77%
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	62,0	64,3	465,3	125,3	420,0	677,42%
2.4	Інші оборотні активи	13,9	17,0	220,1	15,5	58,0	417,27%
	Капітал, усього	336,9	892,0	1679,5	2800,7	3903,0	1158,50%
3	Власний капітал	84,4	190,7	329,5	1 833,0	1 910,0	2263,03%
3.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	100,00%
4	Зобов'язання і забезпечення	252,5	701,3	1350,0	967,7	1993,0	789,31%
4.1	Довгострокові зобов'язання	-	599,7	-	-	-	-
4.2	Поточні зобов'язання	252,5	101,6	1350,0	967,7	1993,0	789,31%
4.3	Поточна кредиторська заборгованість	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,70%

Необоротні активи збільшилися більш ніж у 61 раз (6142,86%), що свідчить про оновлення матеріально-технічної бази, можливе придбання обладнання, підвищення виробничого потенціалу.

Зростання основних засобів у 33 рази (3389,13%) підтверджує активну інвестиційну діяльність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» й орієнтацію на розширення виробництва. Попри зростання необоротних активів, структура майна демонструє домінування оборотних активів (близько 89% у 2024 р.). Основними драйверами їх збільшення стали: зростання поточної дебіторської заборгованості у 11,7 разів, підвищення запасів у 15,5 разів, відновлення коштів та фінансових інвестицій після коливань у попередні роки. Це свідчить про активну комерційну діяльність, але й про підвищення ризику «заморожених» оборотних ресурсів у дебіторці.

Власний капітал ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» зріс у 22,6 разів - позитивний сигнал для фінансової стійкості. Збільшення власного капіталу

до 1910 тис. грн. у 2024 р. характеризує накопичення прибутку, підвищення автономії підприємства, зміцнення фінансової стійкості.

Водночас зареєстрований капітал залишився незмінним, що вказує на відсутність додаткових внесків власників, а зростання відбулося за рахунок результатів діяльності.

Ріст зобов'язань свідчить про активне зовнішнє фінансування. Загальні зобов'язання ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» збільшилися у 7,9 разів, причому особливо швидко зросла поточна кредиторська заборгованість - у 75 разів (7569,7%). Це може свідчити про розширення товарних кредитів, активніше використання відстрочки платежів, зростання обсягів закупівель. Домінування короткострокових зобов'язань створює ризики зниження ліквідності. І хоча боргове навантаження зросло, частка власного капіталу підвищилась значно швидше, що покращує співвідношення «власний капітал / зобов'язання», знижує залежність від кредиторів, підвищує інвестиційну привабливість підприємства.

Дебіторська заборгованість зросла значно, але кредиторська - у рази швидше. Це свідчить про збільшення обсягів операцій, можливе перенесення фінансового навантаження на майбутні періоди, ризики короткострокових розривів ліквідності. Підприємству доцільно посилити контроль за оборотністю дебіторської заборгованості.

ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» демонструє високі темпи розширення майнової бази та зростання капіталу. Підприємство активно збільшує інвестиції в основні засоби, нарощує оборотні активи та масштабує діяльність. Разом з тим, значне зростання поточних зобов'язань і кредиторської заборгованості зумовлює необхідність посилення контролю за ліквідністю. Баланс підприємства розвивається, але потребує оптимізації співвідношення між короткостроковими боргами та грошовими потоками.

Ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від стану, структури та динаміки його основних засобів, оскільки саме вони забезпечують технічну базу виробництва й визначають можливості для

подальшого розвитку, модернізації та нарощування обсягів операційної діяльності. Аналіз руху й функціонального стану основних засобів (табл. 2.2) дозволяє оцінити рівень оновлення матеріально-технічної бази, ступінь її зносу, інтенсивність відтворення, а також визначити ризики, пов'язані із зниженням технологічного потенціалу або необхідністю додаткових інвестицій. Особливо важливо простежити зміни за тривалий період, що дозволяє виявити загальні тренди - чи підприємство рухається шляхом активного технічного переозброєння, чи, навпаки, працює на застарілій інфраструктурі.

Таблиця 2.2

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2024 р. до 2020 р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Вартість основних засобів на початок року	19,0	18,2	32,0	57,2	5238,3	27570,00%
2	Вартість основних засобів на кінець року	18,2	32,0	57,2	5 238,3	5650,0	31043,96%
3	Нараховано амортизації за рік	3,0	2,1	16,2	4 896,2	293,5	9783,33%
4	Знос основних засобів:						
	а) на початок року	9,0	12,0	14,1	30,3	4926,5	54738,89%
	б) на кінець року	12,0	14,1	30,3	4926,5	5220,0	43500,00%
Показники руху основних засобів							
5	Річний приріст(+) або зменшення (-), тис. грн.	-0,8	13,8	25,2	5 181,1	411,7	+412,50
6	Темп зростання (зниження), %	95,8	176	179	9158	108	+12,07 в.п.
7	Темп приросту (зменшення), %	-4,2	76	79	9058	8	+12,07 в.п.
8	Період обороту, років	6,2	12,0	2,8	0,5	18,5	+12,35
Показники функціонального стану основних засобів							
9	Коефіцієнт зносу, %:						
	а) на початок року	47,37	65,93	44,06	52,97	94,05	+46,48 в.п.
	б) на кінець року	63,16	77,47	94,69	8612,76	99,65	+36,49 в.п.
10	Коефіцієнт придатності,%:						
	а) на початок року	52,63	34,07	55,94	47,03	5,95	-46,68 в.п.
	б) на кінець року	36,84	22,53	5,31	-8512,76	0,35	-36,49 в.п.

Наведені в таблиці 2.2 дані охоплюють динаміку основних засобів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр., включаючи їхню вартість,

обсяги амортизаційних відрахувань, рівень зносу, а також показники руху - приріст, темпи змін та період обороту. Аналіз цих показників дозволяє комплексно оцінити зміни технічного стану товариства та встановити рівень його інвестиційної активності й технологічного розвитку.

З таблиці 2.2 видно, що вартість основних засобів товариства на кінець року зростає з 18,2 тис. грн. у 2020 р. до 5650 тис. грн. у 2024 р., що становить 31043,96% зростання. Така динаміка свідчить про масштабне оновлення та розширення матеріально-технічної бази, ймовірно, за рахунок придбання нового обладнання або модернізації виробничих потужностей. Річний приріст у 2023 р. (+5181,1 тис. грн.) підтверджує точку технічного прориву та активного інвестування.

Нарахована в товаристві за рік амортизація збільшилась з 3 тис. грн. у 2020 р. до 293,5 тис. грн. у 2024 р. Паралельно зросли показники зносу: знос на кінець року підвищився зі 12 тис. грн. до 5 220 тис. грн., коефіцієнт зносу - з 63,16% до 99,65%. Це означає, що попри активне введення нових основних засобів, їх функціональний стан залишається критичним. Прискорений знос у 2023 р. (8612,76%) може бути результатом списання старих активів або включення в баланс значного обсягу активів, що вже мали високий ступінь фізичного зносу.

Темп приросту та темп зростання основних засобів демонструють нерівномірні зміни: у 2021-2022 рр. зростання було помірним (76-79%), у 2023 р. темпи досягли надзвичайно високого рівня (9058-9158%), що свідчить про разові масштабні інвестиції, а у 2024 р. темпи різко знизилися до 8-108%, що вказує на стабілізацію інвестиційної активності після піку 2023 року. Такі стрибки підтверджують стратегічний характер оновлення - технічне переозброєння, яке було зосереджене у певному періоді.

Період обороту варіює: від 12 років у 2021 р. до 0,5 року у 2023 р. і знову зростає до 18,5 років у 2024 р. Це вказує на зміну структури активів: у 2023 р. велика частина ОЗ швидко вводилася в експлуатацію, а у 2024 р. - почала повільно «обертатися». Така нестабільність свідчить про перехідний

етап технічної модернізації.

Поряд із оновленням, спостерігається зниження коефіцієнта придатності: на початок року - з 52,63% до 5,95%, на кінець року - з 36,84% до 0,35%. Ці показники означають, що більшість основних засобів мають вкрай високий ступінь зношеності, що створює ризики частих поломок техніки, зростання операційних витрат, потреби в капітальних інвестиціях, зниження ефективності виробничих процесів.

Отже, аналіз таблиці свідчить, що ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2023-2024 рр. здійснило масштабне технічне оновлення, суттєво збільшивши обсяг основних засобів. Це позитивно впливає на майбутній виробничий потенціал і можливості розширення бізнесу. Однак надзвичайно високий рівень зносу та критичне падіння коефіцієнта придатності вказують на необхідність продовження модернізації, оптимізації амортизаційної політики та впровадження системи планово-попереджувальних ремонтів. Підприємство має збалансувати темпи зростання вартості активів та забезпечити реальне продовження строку їх ефективної експлуатації, щоб уникнути технологічних та фінансових ризиків у майбутньому.

Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства є ключовим елементом аналізу його ефективності, конкурентоспроможності та здатності генерувати прибуток у коротко- та довгостроковій перспективі. Динаміка доходів, витрат та прибутковості дозволяє визначити, наскільки раціонально підприємство використовує ресурси, контролює структуру витрат і формує результативну політику ціноутворення та продажів.

Розглянемо за допомогою таблиці 2.3 аналіз показників за 2020-2024 рр., що дозволить простежити тенденції розвитку товариства, оцінити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на формування доходів і витрат, а також визначити ефективність операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

За досліджуваний період чистий дохід збільшився у 5,6 рази, що свідчить про інтенсивне розширення ринку збуту, збільшення обсягів продажів та активізацію господарської діяльності. Найбільший стрибок

відбувся у 2023 р., що вказує на масштабну зміну обсягів операцій або впровадження нових напрямів діяльності.

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

№ з/п	Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	18200,0	557,55%
2	Операційні витрати, у тому числі:						
	- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	2699,3	7 357,0	4606,9	19415,1	11800,0	437,15%
	- інші операційні витрати.	321,4	390,4	403,4	6 263,3	1710,0	532,05%
3	Валовий прибуток (збиток)	565,0	943,8	991,9	10231,3	6400,0	1132,74%
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17,31	11,37	17,72	34,51	35,16	+17,86 в.п
5	Фінансові та інвестиційні витрати	214,6	423,8	419,2	2 138,6	1 750,0	815,47%
6	Фінансовий результат до оподаткування	28,9	129,6	169,3	1 833,5	2 943,0	10183,39%
7	Витрати (дохід) з податку на прибуток	5,2	23,3	30,5	330,0	80,0	1538,46%
8	Чистий прибуток (збиток)	23,7	106,3	138,8	1 503,5	2 863,0	2839,30
9	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0,73	1,28	2,48	5,07	15,73	+15 в.п.
10	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	4,19	11,26	13,99	14,70	44,73	+40,54 в.п.

Операційні витрати ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» зросли у 4,4 рази, що є нижчим темпом порівняно з ростом доходу, що свідчить про підвищення ефективності управління витратами: підприємство змогло збільшити обсяги реалізації без пропорційного зростання собівартості.

Валовий прибуток зріс більш ніж у 11 разів, що свідчить про покращення маржинальності діяльності. Частка валового прибутку у виручці збільшилася з 17,31% до 35,16%, що є ознакою підвищення ефективності основної діяльності.

Рентабельність чистого прибутку зросла з 0,73% до 15,73%, що свідчить про перехід підприємства від низькомаржинальної моделі до

стійкого профілю прибутковості. Рентабельність відносно валового прибутку зросла більш ніж у 10 разів (з 4,19% до 44,73%), що підтверджує оптимізацію операційних та фінансових витрат.

Зростання фінансового результату до оподаткування більш ніж у 100 разів є свідченням істотного розширення масштабів діяльності та якісного покращення фінансової політики підприємства. І хоча сума податку зросла майже в 15 разів, її приріст значно менший, ніж приріст доходів і прибутку, що говорить про раціональне податкове планування та можливе використання пільгових режимів.

Показник чистого прибутку зріс у 28 разів, що підтверджує здатність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» формувати високий кінцевий фінансовий результат. Особливо високий прибуток у 2023-2024 рр. свідчить про стабільне фінансове становище.

Загальна динаміка фінансових результатів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» демонструє стійке зростання масштабів бізнесу, підвищення ефективності операційної діяльності та суттєве покращення прибутковості. Підприємство успішно оптимізує витрати, розширює ринки збуту, нарощує маржинальний потенціал і формує стабільні фінансові результати. Показники 2023-2024 рр. підтверджують, що компанія досягла якісно нового рівня фінансової діяльності, що зміцнює її конкурентні позиції та формує основу для подальшого розвитку.

Фінансова стійкість підприємства визначає його здатність функціонувати автономно, своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями, підтримувати стабільну структуру капіталу та забезпечувати достатній рівень мобільності активів. Комплексна оцінка показників фінансової стійкості дозволяє виявити сильні та слабкі сторони політики залучення і використання фінансових ресурсів, а також визначити ризики, пов'язані з борговим навантаженням, забезпеченням оборотних коштів і якістю сформованих активів.

Аналіз даних за 2020-2024 рр. дає можливість простежити ключові

тенденції у формуванні капіталу, його структурі, маневреності та реальній якості активів підприємства, що є основою довгострокової фінансової стабільності та інвестиційної привабливості (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка фінансової стійкості
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1. Показники структури капіталу							
1.1	Коефіцієнт автономії	0,25	0,21	0,20	0,65	0,49	195,34
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,75	0,79	0,80	0,35	0,51	68,13
1.3	Коефіцієнт фінансування	0,33	0,27	0,24	1,89	0,96	286,71
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	2,99	3,68	4,10	0,53	1,04	34,88
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	1,00	0,24	1,00	1,00	1,00	100,00
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	-	0,86	-	-	-	-
2. Показники стану оборотних активів							
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	77,40	772,50	302,60	1521,20	1480,00	1912,14
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,23	0,88	0,18	0,61	0,43	181,63
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	12,69	66,03	17,19	22,17	15,58	122,78
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,68	0,08	1,31	0,06	0,18	26,46
3. Показники стану основного капіталу							
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,05	0,03	0,03	0,14	0,13	296,19
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,03	0,02	0,02	0,11	0,11	403,44
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	0,49	0,44	0,53	0,94	0,92	186,83
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	47,13	48,83	61,43	7,98	8,08	17,14

Щодо структури капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» можна зробити наступні висновки. Зростання коефіцієнта автономії з 0,25 до 0,49 (+195%) свідчить про підвищення фінансової незалежності та поступове зменшення залежності від позикових коштів. У 2023 році цей показник був максимально високим (0,65), що означало майже повну самостійність

фінансування активів. Зменшення концентрації залученого капіталу з 0,75 до 0,51 відображає позитивну тенденцію - зниження боргового навантаження. Коефіцієнт фінансування зріс утричі, що означає більш збалансоване співвідношення власного і позикового капіталу, хоча у 2023 році був аномальний стрибок, пов'язаний з різким збільшенням власного капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику знизився з 2,99 до 1,04, що вказує на стабілізацію структури капіталу та зменшення ризику неплатоспроможності.

При оцінці стану оборотних активів товариства відзначимо надзвичайно високий коефіцієнт маневреності власного капіталу (1480% у 2024 р.) свідчить про суттєву мобільність власних коштів. Така динаміка говорить про значний обсяг ресурсів, що можуть бути оперативно використані підприємством. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів зріс майже вдвічі (до 0,43), що демонструє поступове відновлення ліквідності після коливань у попередні роки. Коефіцієнт забезпеченості запасів залишився на рівні, достатньому для фінансування матеріальних ресурсів, а його зростання на 23% підтверджує покращення структури оборотного капіталу. Маневреність власних оборотних коштів знизилась (0,68→0,18), що може вказувати на меншу гнучкість у покритті поточних потреб підприємства власними ресурсами.

Оцінюючи стан основного капіталу бачимо, що коефіцієнт реальної вартості майна та основних засобів у майні зріс у 3-4 рази, що свідчить про суттєве оновлення, модернізацію або масштабне розширення виробничих потужностей у 2023-2024 рр. Коефіцієнт накопичення амортизації зріс з 0,49 до 0,92, що демонструє значне старіння основних засобів або інтенсивну експлуатацію активів, які потребують оновлення. Співвідношення оборотних і необоротних активів різко скоротилося (47→8) у зв'язку з великим збільшенням основних засобів, що означає перехід підприємства до капіталомісткішої моделі діяльності.

Отже, у 2020-2024 рр. ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» показало значне посилення фінансової стійкості, зниження боргової залежності та

підвищення рівня автономії. Товариство суттєво модернізувало основні засоби, що позитивно вплинуло на якість активів, хоча й підвищило рівень амортизаційного навантаження. Структура капіталу стала більш збалансованою, а показники фінансової незалежності - стабільнішими. Разом з тим, окремі тенденції - зниження маневреності власних оборотних коштів та високий рівень зносу активів - потребують підвищеної уваги менеджменту і подальшого вдосконалення політики управління фінансовими ресурсами.

Тепер розглянемо за допомогою таблиці 2.5 показники ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів даного товариства.

Таблиця 2.5

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

№ з/п	Показники	2020 р.	2021р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1. Оцінка ліквідності							
1.1	Високоліквідні активи (А1)	62,0	64,3	465,3	125,3	420,0	677,42
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	261,6	798,1	1169,7	2295,0	2958,0	1130,73
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	6,1	11,7	17,6	68,6	95,0	1557,38
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,70
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	239,3	54,7	1301,8	60,1	993,8	415,29
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	-	599,7	-	-	-	-
2. Оцінка платоспроможності							
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,63	0,34	0,13	0,21	85,82
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	1,23	8,32	1,05	2,49	1,67	135,82
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,31	8,60	1,22	2,57	1,74	133,38
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,33	1,27	1,24	2,89	1,96	146,77
3. Оцінка оборотності оборотних активів							
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,30	8300,80	5598,80	29646,40	18200,00	557,55
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	382,25	602,00	1263,35	2070,75	2980,95	779,84
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	8,54	13,79	4,43	14,32	6,11	71,49
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,12	0,07	0,23	0,07	0,16	139,87
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	42,16	26,11	81,23	25,15	58,96	139,87

Аналіз динаміки ліквідності та оборотності оборотних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр. свідчить про змішані тенденції у фінансовому стані, зокрема щодо його короткострокової платоспроможності та ефективності використання мобільних ресурсів.

Зокрема, високоліквідні та середньоліквідні активи зросли відповідно у 6,8 та 11,3 рази, що свідчить про значне збільшення мобільної частини оборотних активів. Водночас найбільш строкові та короткострокові зобов'язання зросли ще швидшими темпами, особливо П1 (+7569%), що вказує на підвищене боргове навантаження у короткому періоді та потенційні ризики щодо своєчасного покриття найбільш термінових боргів.

Показники ліквідності демонструють нестабільність: коефіцієнт абсолютної ліквідності до 2024 р. знизився (з 0,25 до 0,21), загальний та проміжний коефіцієнти покриття зберігають значення вище 1, що означає формальну здатність покривати поточні борги за рахунок мобільних активів, коефіцієнт загальної платоспроможності зріс до 1,96, що вказує на зміцнення здатності підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями в довгостроковому аспекті.

Загалом платоспроможність підприємства у 2024 р. є достатньою, хоча її якість погіршується під тиском значного збільшення короткострокових зобов'язань.

Показники оборотності демонструють суттєві коливання: коефіцієнт обертання у 2024 р. знизився до 6,11 проти 13,79 у 2021 р., що свідчить про уповільнення швидкості перетворення оборотних активів у грошові кошти; тривалість одного обороту збільшилась до 59 днів (+40 днів до показника 2021 р.), що означає більш тривале «замороження» ресурсів у сфері обігу; коефіцієнт завантаження активів зріс, що вказує на підвищення потреби у капіталі для забезпечення кожної гривні доходу.

Отже, незважаючи на зростання оборотних активів та доходу, ефективність використання ресурсів знижується - підприємство потребує більше коштів для забезпечення того самого обсягу операцій.

Проведемо оцінку ділової активності товариства за допомогою даних таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Оцінка ділової активності
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023р.	2024 р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	18200,0	557,55
2	Середньорічна вартість капіталу	390,4	614,5	1285,8	2240,1	3351,9	858,68
3	Середньорічна вартість необоротних активів	95,3	137,6	260,1	1081,3	1871,5	1963,80
4	Середньорічна вартість оборотних активів	8,1	12,5	22,4	169,4	370,9	4579,01
5	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	6,4	8,9	14,7	43,1	81,8	1278,13
6	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	286,9	514,4	865,4	1614,6	2589,8	902,82
7	Середньорічна вартість власного капіталу	95,3	137,6	260,1	1081,3	1871,5	1963,80
8	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	19,2	30,1	47,6	477,9	953,4	4965,63
Показники ділової активності							
9	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	8,36	13,51	4,35	13,23	5,43	64,93
10	Фондовіддача необоротних активів, грн.	34,25	60,35	21,53	27,42	9,72	28,39
11	Коефіцієнт обертання оборотних активів	403,00	666,73	249,95	175,06	49,07	12,18
12	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	0,89	0,54	1,44	2,06	7,34	821,28
13	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	510,05	932,67	382,17	687,85	222,49	43,62
14	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	0,71	0,39	0,94	0,52	1,62	229,24
15	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	11,38	16,14	6,47	18,36	7,03	61,76
16	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	31,63	22,31	55,64	19,61	51,23	161,93
17	Коефіцієнт обертання власного капіталу	34,25	60,35	21,53	27,42	9,72	28,39
18	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	10,51	5,97	16,72	13,13	37,02	352,22

Отже, ділова активність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр. характеризується значною нерівномірністю. Попри суттєве зростання чистого доходу в окремі роки, більшість коефіцієнтів обертання демонструють різкі коливання, що свідчить про нестабільність операційної

активності.

Загальний коефіцієнт обертання капіталу знизився майже вдвічі, що означає погіршення ефективності використання капіталу у 2024 р. порівняно з 2020 р. Підприємство потребує оптимізації вкладень у активи, особливо необоротні й оборотні.

Фондовіддача необоротних активів відчутно впала, що свідчить про перевантаження товариства основними засобами або недостатнє використання наявних потужностей. Обертання оборотних активів різко сповільнилося, а період їх обороту збільшився у 8 разів. Це свідчить про зростання запасів, дебіторської заборгованості та менш ефективне управління оборотним капіталом. Оборотність оборотних виробничих фондів та товарних запасів також знизилася, що вказує на менш стійкий товарообіг та можливе перевищення виробничих запасів над оптимальним рівнем.

Оборотність дебіторської заборгованості зменшилась, а тривалість її погашення зросла, що свідчить про погіршення дисципліни розрахунків контрагентів та підвищення ризику несвоєчасного повернення коштів. Показники обертання власного капіталу демонструють тенденцію до зниження, а його оборотність у днях зросла в понад три рази, що говорить про зменшення швидкості генерування доходу на одиницю власного капіталу.

Можемо дійти висновку, що у 2024 році товариство суттєво збільшило обсяги діяльності, але ефективність використання активів і капіталу істотно знизилася. Основними проблемами є сповільнення оборотності оборотних активів та дебіторської заборгованості, падіння фондовіддачі та зменшення швидкості обороту капіталу. Товариству необхідно оптимізувати управління активами, посилити контроль за дебіторською заборгованістю та підвищити ефективність використання необоротних активів.

Загалом ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» демонструє високу та стабільну інтегральну оцінку фінансового стану, що протягом 2020-2024 рр. коливається в межах 7,54-9,39, тобто впевнено відповідає рейтингу «А». Це

свідчить про надійність підприємства, достатньо високу платоспроможність, прийнятні фінансові ризики та здатність ефективно генерувати прибуток.

Товариство успішно розширює масштаби діяльності, збільшує обсяги капіталу, нарощує прибуток та підтримує ліквідність на прийнятному рівні. Разом з тим, окремі аспекти - знос основних засобів, уповільнення оборотності активів та зростання дебіторської заборгованості - потребують подальшої оптимізації.

Загалом фінансовий стан ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» можна визнати стійким, прибутковим і таким, що відповідає високому рейтинговому класу.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб й оцінка основ облікової політики

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві є ключовим елементом його управлінської системи, оскільки саме облікові дані формують основу для економічного аналізу, планування та оцінки ефективності діяльності. Належним чином вибудована бухгалтерська служба визначає якість інформаційних потоків, достовірність фінансової звітності та своєчасність управлінських рішень. Саме тому дослідження організації роботи бухгалтерії ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» дозволяє оцінити дієвість існуючої системи обліку та окреслити резерви її вдосконалення.

Відповідно до загальноприйнятого визначення, облікова політика підприємства - «це сукупність принципів, методів та процедур, які підприємство обирає для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності» [4]. Її основна мета полягає у забезпеченні максимально достовірного, послідовного й об'єктивного відображення інформації про господарську діяльність, що «дозволяє коректно оцінювати фінансовий стан, результати діяльності та робити висновки про динаміку

розвитку підприємства» [4]. Облікова політика також спрямована на забезпечення порівнянності фінансової звітності між звітними періодами та відповідності вимогам законодавства.

Бухгалтерський облік у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» організовано у форматі централізованої бухгалтерської служби, яка функціонує в головному офісі в м. Запоріжжя. Незважаючи на обмежену чисельність персоналу, облікова служба забезпечує повне ведення бухгалтерського, податкового, фінансового та частково управлінського обліку. Обов'язки розподілені між двома бухгалтерами, кожен з яких виконує визначений комплекс завдань, що забезпечує безперервність облікового процесу.

Головний бухгалтер відповідає за формування та реалізацію облікової політики підприємства, організацію облікового процесу, ведення регламентованої звітності, а також за методологічне забезпечення облікових операцій. Крім традиційних завдань, він здійснює розподіл витрат, розрахунок амортизації, контроль за використанням запасів та управління розрахунками із заробітної плати. Також головний бухгалтер бере участь у роботі перевіряючих комісій, що підвищує рівень внутрішнього контролю.

Другий бухгалтер забезпечує документування господарських операцій, пов'язаних із заготівлею та використанням запасів, реалізацією продукції, касовими та банківськими розрахунками, оплатою праці та нарахуванням супутніх виплат. Він також відповідає за облік товарів, робіт, послуг та усіх поточних витрат підприємства. Таким чином, його робота охоплює значну частину операційної діяльності.

Важливо зазначити, що на підприємстві відсутні посади економіста, фінансиста, логіста та секретаря-діловода. Це спричиняє концентрацію управлінських, аналітичних і технічних функцій у бухгалтерській службі, що підвищує навантаження на її працівників та вимагає від них більшої універсальності. Це також впливає на формування управлінської інформації, яка створюється за сегментним принципом - кожен бухгалтер формує її у

межах своєї ділянки відповідальності.

Функціонування облікового процесу забезпечується автоматизованою системою BAS Бухгалтерія, яка використовується для ведення бухгалтерського та податкового обліку. Разом із тим підприємство активно застосовує Microsoft Excel для аналітичних розрахунків і внутрішнього управлінського обліку. Це свідчить про поєднання формалізованих автоматизованих рішень із гнучкими інструментами обробки даних.

ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» самостійно визначило основні параметри облікової політики: форму бухгалтерського обліку, методи оцінки активів та зобов'язань, порядок документообігу та правила аналітичного й синтетичного обліку. Усі ці аспекти закріплені в наказі про облікову політику, який періодично актуалізується відповідно до змін нормативно-правового середовища та потреб підприємства. Проте окремі розділи цього документа потребують додаткового уточнення, зокрема ті, що стосуються методів управлінського обліку, порядку внутрішнього контролю та деталізації процедур документообігу.

Окремої уваги потребує механізм документообігу, який визначає послідовність руху документів, відповідальних осіб та терміни виконання операцій. На сьогодні графік документообігу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» не повністю відповідає реальним потребам підприємства та не охоплює всі етапи формування інформації, що може створювати ризики затримки або втрати первинних документів.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що облікова служба підприємства функціонує ефективно, однак має потенціал для подальшого вдосконалення. Для підвищення якості облікового процесу доцільно:

- розробити та впровадити Положення про бухгалтерську службу, у якому чітко визначити функції, повноваження та відповідальність кожного працівника;
- деталізувати наказ про облікову політику щодо окремих ділянок

обліку;

- оптимізувати графік документообігу, забезпечивши його узгодження з фактичними бізнес-процесами;

- розширити використання автоматизованих систем для підвищення точності та оперативності облікових даних.

Таким чином, удосконалення організації бухгалтерського обліку на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» є важливою передумовою підвищення ефективності управління підприємством, поліпшення якості фінансової інформації та забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

2.3. Документування операцій з надходження, зберігання та вибуття запасів

Документування операцій з руху запасів є ключовим елементом бухгалтерського обліку, оскільки саме первинні документи забезпечують достовірність інформації про надходження, використання та вибуття товарно-матеріальних цінностей. «Належно організована система документування гарантує коректне формування собівартості, відображення фінансових результатів та контроль за збереженням активів підприємства» [15]. Для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» цей процес охоплює всі етапи руху запасів - від закупівлі та зберігання до внутрішнього переміщення, реалізації та списання.

Щоб визначити логіку документообігу та забезпечити прозорість операцій, доцільно розглянути узагальнену схему обліку, що представлена у таблиці 2.7.

У товаристві процес документування починається з оформлення первинних документів, які фіксують кожен етап руху запасів. Це забезпечує простежуваність усіх операцій та можливість контролю за правильністю їх відображення у бухгалтерському обліку.

Документальний супровід операцій з запасами товариства

№ з/п	Етап процесу	Документи	Операції
1	Постачання запасів	Договір з постачальником, товарно-транспортна накладна	Закупівля товарів, приймання та перевірка якості
2	Отримання на склад	Приймальна накладна, акт приймання-передачі	Оприбуткування запасів, оновлення складського обліку
3	Зберігання запасів	Картки складського обліку, журнали руху запасів	Контроль залишків, проведення інвентаризацій
4	Використання запасів	Вимога-накладна, акт на списання	Передача у виробництво або інше використання
5	Реалізація або списання	Товарна накладна, акт списання, рахунок-фактура	Продаж, списання, коригування облікових даних
6	Інвентаризація	Інвентаризаційні описи, акти розбіжностей	Звірка фактичних залишків із даними обліку

На етапі придбання підприємство оформлює рахунки-фактури, специфікації та товарно-транспортні накладні. Саме «накладна постачальника містить ключову інформацію: найменування запасів, кількість, їх ціну та загальну вартість» [16].

Оприбуткування запасів у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» підтверджується актом приймання-передачі, який оформлюється комісією або матеріально відповідальною особою. Документ відображає фактичну кількість і стан отриманих товарів, їх відповідність супровідним документам.

Після оформлення всі документи передаються до бухгалтерії, де інформація переноситься в облікові регістри в BAS Бухгалтерія.

При переміщенні товарів між підрозділами оформлюються:

- накладна на внутрішнє переміщення запасів - для передачі ТМЦ між складами та робочими ділянками;
- вимога-накладна - для передачі матеріалів у виробництво;
- акт списання запасів - при їх використанні, псуванні чи списанні за

нормами.

Дані документи «забезпечують контроль за матеріально відповідальними особами та формують дані для визначення собівартості продукції та витрат підприємства» [30].

Під час продажу товарів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» оформлює товарні накладні та рахунки-фактури, які підтверджують передачу товарів покупцю. Дані документи є «підставою для відображення доходу, податкових зобов'язань та списання запасів зі складу» [23].

Важливе значення має податкова накладна, яка формується у випадку оподатковуваних операцій з ПДВ. Вона є основою для визначення податкових зобов'язань підприємства.

Списання здійснюється у випадках: псування або зниження якості; втрати корисних властивостей; закінчення терміну придатності; нестач, виявлених під час інвентаризації. Для цього оформлюють: акт списання товарів - із зазначенням причин та відповідальних осіб; інвентаризаційний опис та акт розбіжностей - у разі виявлення нестач або надлишків. Ці документи «забезпечують коректне коригування облікових даних та дотримання вимог законодавства» [30].

У кінці звітної періоду підприємство оформлює: звіт про рух товарно-матеріальних цінностей, який узагальнює інформацію про надходження, списання та залишки запасів; інвентаризаційні відомості, що «відображають результати перевірки фактичних запасів на складах» [15]. Ці документи дозволяють виявляти помилки, удосконалювати облік і підвищувати точність фінансової звітності.

Загалом система документування операцій з руху запасів у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» забезпечує повне та своєчасне відображення запасів у бухгалтерському обліку, що є критично важливим для формування достовірних фінансових результатів, контролю за збереженням активів та виконання податкових зобов'язань. Водночас подальше вдосконалення потребує: стандартизації документообігу, оптимізації шляхів руху

документів, скорочення дублювання інформації та розширення застосування автоматизованих систем для зменшення ручної праці та мінімізації ризиків помилок.

2.4. Напрями удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів

Ефективність обліку виробничих запасів є критично важливою для забезпечення стабільного виробничого процесу, оптимізації витрат та формування достовірної фінансової інформації. Мета удосконалення системи обліку запасів, як зазначають науковці, «полягає в досягненні більшої точності, ефективності та прозорості в управлінні запасами» [42]. Наявність сучасної та інтегрованої системи обліку дозволяє підприємству уникати дефіциту ресурсів, надмірного накопичення запасів, знижувати ризики втрат і оптимізувати логістичні процеси.

Водночас актуальні дослідження вказують, що «традиційний підхід до обліку запасів часто не відповідає сучасним вимогам економіки, тому облік використання й оцінки виробничих запасів потребує перегляду та внесення змін» [33]. Саме тому формування напрямків удосконалення обліку запасів є необхідною умовою підвищення результативності діяльності підприємства.

Нижче представлено авторську схему (рис. 2.1), яка узагальнює ключові напрямки покращення системи обліку виробничих запасів на підприємстві. Впровадження запропонованої схеми забезпечує комплексний підхід до вдосконалення облікового процесу, який поєднує організаційні, методичні та технічно-цифрові заходи. Така інтеграція дозволяє не лише усунути наявні недоліки в обліку запасів, а й сформувати сучасну, ефективну та контрольовану систему управління матеріальними ресурсами підприємства.

Реалізація організаційних удосконалень, зокрема оптимізації

документообігу, чіткого розмежування відповідальності та впровадження внутрішніх регламентів, сприяє впорядкуванню руху первинних документів, підвищенню дисципліни матеріально відповідальних осіб і посиленню внутрішнього контролю за збереженням виробничих запасів.

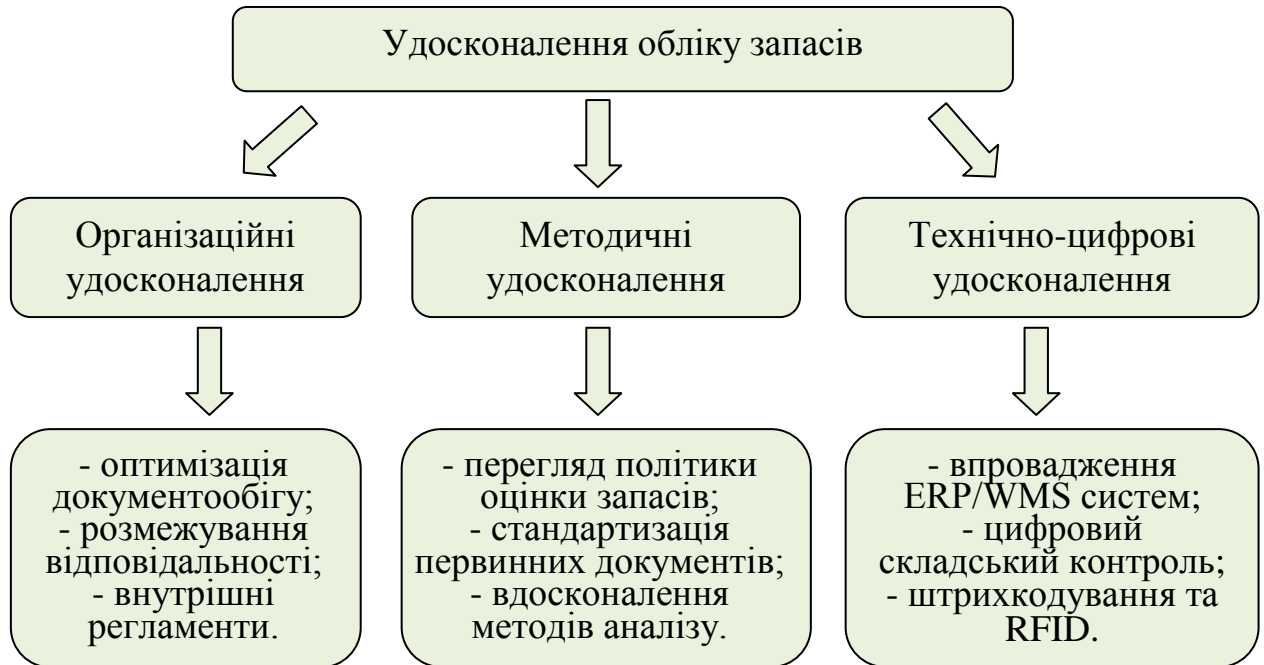

Рис. 2.1. Напрямки покращення системи обліку виробничих запасів.

Запровадження методичних удосконалень, що передбачають перегляд політики оцінки запасів, стандартизацію первинних документів та вдосконалення методів аналізу, забезпечує підвищення достовірності облікових даних, їх порівнюваність та відповідність вимогам НП(С)БО 9 «Запаси» і податкового законодавства України. Це створює надійну інформаційну базу для прийняття управлінських рішень і формування фінансової та податкової звітності.

Впровадження технічно-цифрових удосконалень, зокрема ERP/WMS-систем, цифрового складського контролю, штрихкодування та RFID-технологій, забезпечує автоматизацію облікових процесів, оперативне відстеження руху запасів у режимі реального часу та зниження ризиків помилок, пов'язаних із людським фактором.

Раціональна організація документообігу виробничих запасів є ключовою передумовою підвищення ефективності системи бухгалтерського

обліку та внутрішнього контролю на підприємстві. В роботі запропонована схема документообігу запасів, відображає послідовність руху первинних документів від моменту надходження запасів від постачальника, їх приймання та реєстрації на складі до відображення операцій в аналітичному і синтетичному обліку, а також регламентує процес відпуску запасів у виробництво з використанням лімітно-забірних документів і звітності матеріально відповідальних осіб (рис. 2.2).

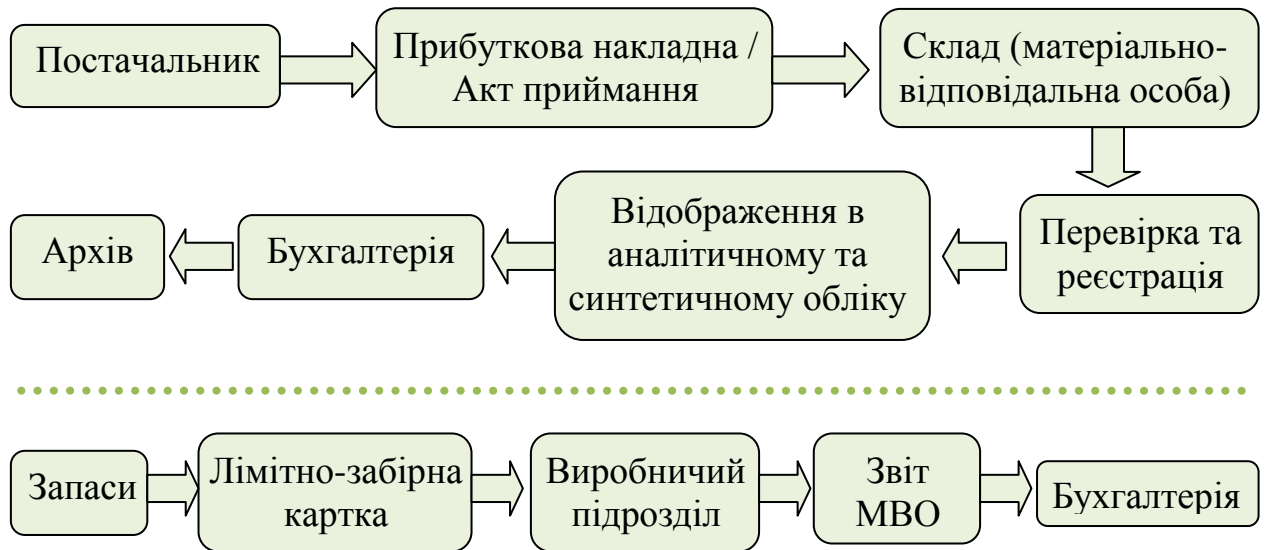

Рис. 2.2. Рекомендована схема документообігу запасів на підприємстві.

Отже, дана схема в умовах зростання обсягів господарських операцій і номенклатури матеріальних ресурсів на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПШ» закриває потребу в удосконаленні порядку документування руху запасів, скороченні строків обробки первинних документів та мінімізації ризиків викривлення облікової інформації.

Відповідно з цією ж метою розроблено оптимізований графік документообігу виробничих запасів, який охоплює всі етапи їх руху - від моменту укладення договору з постачальником і надходження на склад до використання у виробництві, списання та відображення результатів інвентаризації. Запропонований графік документообігу передбачає чітке визначення відповідальних осіб, регламентацію строків оформлення та передачі документів, а також поєднання складського і бухгалтерського обліку в єдиній інформаційній системі (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

**Оптимізований графік документообігу виробничих запасів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»**

№ з/п	Господарська операція	Первинний документ (форма)	Хто складає	Хто перевіряє / погоджує	Строк оформлення	Передача до бухгалтерії	Відображення в обліку	Примітка (оптимізація)
1	Укладення договору з постачальником	Договір поставки	Менеджер із закупівель	Директор, бухгалтер	До поставки	Копія - одразу	Поза-балансово	Єдина база договорів
2	Надходження запасів від постачальника	Видаткова накладна постачальника	Постачальник	Комірник	У день поставки	У день поставки	Не відображається	Первинний контроль
3	Приймання запасів за кількістю та якістю	Акт приймання виробничих запасів (авторська форма)	Комірник	Завідувач складу	У день надходження	Наступний робочий день	Д-т 20 (22) К-т 63	Об'єднання кількісного і якісного контролю
4	Оприбуткування запасів	Прибуткова накладна	Комірник	Бухгалтер	У день приймання	Наступний день	Д-т 20 (22) К-т 63	Електронна форма
5	Реєстрація запасів на складі	Картка складського обліку	Комірник	—	Постійно	—	Аналітичний облік	Ведеться в електронному вигляді
6	Встановлення лімітів використання	Лімітно-забірна відомість (електронна)	Майстер	Бухгалтер	На місяць	До початку місяця	Планово	Зменшення перевитрат
7	Відпуск запасів у виробництво	Відмітка в лімітно-забірній картці	Комірник	Майстер	У день відпуску	Щоденно	Д-т 23 К-т 20	Без паперових накладних
8	Внутрішнє переміщення запасів	Накладна внутрішнього переміщення	Комірник	Завідувач складу	У день операції	Наступний день	Д-т 20 К-т 20	Коди місць зберігання
9	Використання у виробництві	Звіт матеріально відповідальної особи	Майстер	Бухгалтер	Наприкінці місяця	1 день	Контроль витрат	Аналітика за підрозділами
10	Списання зіпсованих / непридатних запасів	Акт списання запасів	Комісія	Директор	За фактом	Наступний день	Д-т 947 К-т 20	Обґрунтування причин
11	Інвентаризація запасів	Інвентаризаційний опис	Комісія	Головний бухгалтер	За графіком	У день завершення	Коригування	Автоматичне зіставлення
12	Узагальнення даних	Відомість руху запасів	Бухгалтер	Головний бухгалтер	Щомісячно	—	Синтетичний облік	Формування звітності
13	Архівування документів	Реєстр документів	Бухгалтер	—	Постійно	—	—	Електронний архів

Впровадження оптимізованого графіку документообігу виробничих запасів на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» забезпечить комплексний позитивний ефект як для бухгалтерського обліку, так і для системи управління та оподаткування товариства.

Окремо слід окреслити відсутність в товаристві внутрішніх регламентів щодо обліку та документообігу запасів. Хоча варто зазначити, що це типова проблема невеликого бізнесу. Тому задля реалізації організаційних удосконалень запропоновано для впровадження Положення про облік та документообіг виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», яке сприятиме впорядкуванню руху первинних документів (додаток А). Дане Положення розроблено для використання в системі обліку та внутрішнього

контролю виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Воно має логічну 11-роздільну структуру, містить чіткі формулювання відповідальності МВО, бухгалтерії, керівництва, узгоджується з рекомендованою раніше схемою документообігу.

Запровадження методичних удосконалень в товаристві вилилися в пропозиції оптимізувати первинний документ Акт приймання виробничих запасів (додаток Б).

Відразу напрошується питання чим авторський «Акт приймання виробничих запасів» відрізняється від регламентованої форми. Розглянемо такі відмінності за допомогою таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Відмінності запропоновано Акту приймання виробничих запасів від типових (регламентованих) форм

№ з/п	Критерій	Регламентована форма	Авторська форма
1	Універсальність	Стандартна, не враховує специфіку підприємства	Адаптована під ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»
2	Склад реквізитів	Мінімально необхідні реквізити	Розширені реквізити (комісія, примітки, висновок)
3	Фіксація якості	Часто формальна	Окремий блок для оцінки якості та зауважень
4	Контроль відповідальності	Обмежений	Чітке закріплення відповідальних осіб
5	Аналітична цінність	Орієнтація на факт приймання	Орієнтація на управлінський і контрольний аспект
6	Цифровізація	Переважно паперова	Придатна для електронного обліку
7	Інтеграція з обліком	Не завжди пряма	Пряма інтеграція зі складським і бухобліком

Впровадження даного Акту дає підприємству як економічний так і управлінський ефект, зокрема:

- посилює внутрішній контроль - дозволяє зафіксувати відповідальних осіб і фактичний стан запасів у момент приймання, що зменшує ризик нестач і підміни матеріалів, а також приймання неякісних запасів;

- підвищує достовірність бухгалтерського обліку - розширена таблична частина і висновок комісії забезпечують точніше оприбуткування запасів,

коректне визначення первісної вартості та зменшення кількості коригувань після інвентаризації;

- знижує податкові ризики - документ містить усі обов'язкові реквізити первинного документа, а також додаткові пояснювальні поля, що підтверджують реальність господарської операції і знижують ризик претензій з боку контролюючих органів;

- гнучкість і адаптивність - на відміну від типових форм, авторський акт легко змінюється при зміні технології або структури складів, може доповнюватися реквізитами договору, ПДВ, QR/штрихкодом, і використовується як у паперовому, так і в електронному форматі.

- управлінська цінність - Акт стає не лише обліковим, а й управлінським документом, який дозволяє аналізувати постачальників, виявляти системні проблеми з якістю чи кількістю, формує інформаційну базу для прийняття рішень.

Таким чином, використання рекомендованої форми Акту приймання виробничих запасів, на відміну від регламентованих типових форм, забезпечує більш високий рівень деталізації, контролю та аналітичної інформативності первинних облікових даних. Це сприяє підвищенню достовірності обліку, зниженню податкових ризиків і формуванню ефективної системи внутрішнього контролю виробничих запасів товариства.

Висновки до розділу 2

В розділі проведено комплексне оцінювання фінансового стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Відзначено, що товариство демонструє високу та стабільну інтегральну оцінку фінансового стану, що протягом 2020-2024 рр. коливається в межах 7,54-9,39, тобто впевнено відповідає рейтингу «А». Це свідчить про надійність підприємства, достатньо високу платоспроможність, прийнятні фінансові ризики та здатність ефективно

генерувати прибуток.

Товариство успішно розширює масштаби діяльності, збільшує обсяги капіталу, нарощує прибуток та підтримує ліквідність на прийнятному рівні. Разом з тим, окремі аспекти - знос основних засобів, уповільнення оборотності активів та зростання дебіторської заборгованості - потребують подальшої оптимізації. Загалом фінансовий стан ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» можна визнати стійким, прибутковим і таким, що відповідає високому рейтинговому класу.

Облікова служба товариства функціонує ефективно, однак має потенціал для покращення. Для підвищення якості облікового процесу доцільно: розробити та впровадити Положення про бухгалтерську службу, у якому чітко визначити функції, повноваження та відповідальність кожного працівника; деталізувати наказ про облікову політику щодо окремих ділянок обліку; оптимізувати графік документообігу, забезпечивши його узгодження з фактичними бізнес-процесами; розширити використання автоматизованих систем для підвищення точності та оперативності облікових даних.

Система документування операцій з руху запасів у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» забезпечує повне та своєчасне відображення запасів в обліку, що є критично важливим для формування достовірних фінансових результатів, контролю за збереженням активів та виконання податкових зобов'язань. Водночас подальше вдосконалення потребує: стандартизації документообігу, оптимізації шляхів руху документів, скорочення дублювання інформації та розширення застосування автоматизованих систем для зменшення ручної праці та мінімізації ризиків помилок.

Розроблено схему, яка узагальнює ключові напрямки покращення системи обліку виробничих запасів товариства. Впровадження запропонованої схеми забезпечує комплексний підхід до вдосконалення облікового процесу, який поєднує організаційні, методичні та технічно-цифрові заходи. Така інтеграція дозволяє не лише усунути наявні недоліки в обліку запасів, а й сформувати сучасну, ефективну та контрольовану систему

управління матеріальними ресурсами підприємства.

Запропоновано схему документообігу запасів, яка відображає послідовність руху первинних документів від моменту надходження запасів від постачальника, їх приймання та реєстрації на складі до відображення операцій в аналітичному і синтетичному обліку, а також регламентує процес відпуску запасів у виробництво з використанням лімітно-забірних документів і звітності матеріально відповідальних осіб. Дана схема закриває потребу в удосконаленні порядку документування руху запасів, скороченні строків обробки первинних документів та мінімізації ризиків викривлення облікової інформації.

Розроблено оптимізований графік документообігу виробничих запасів, який охоплює всі етапи їх руху - від моменту укладення договору з постачальником і надходження на склад до використання у виробництві, списання та відображення результатів інвентаризації. Запропонований графік передбачає чітке визначення відповідальних осіб, регламентацію строків оформлення та передачі документів, а також поєднання складського і бухгалтерського обліку в єдиній інформаційній системі.

Запропоновано для впровадження Положення про облік та документообіг виробничих запасів, яке сприятиме впорядкуванню руху первинних документів. Дане Положення розроблено для використання в системі обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», має логічну 11-роздільну структуру, містить чіткі формулювання відповідальності МВО, бухгалтерії, керівництва, узгоджується з рекомендованою раніше схемою документообігу.

Розроблено до використання форму Акта приймання виробничих запасів, яка на відміну від регламентованих типових форм, забезпечує більш високий рівень деталізації, контролю та аналітичної інформативності первинних облікових даних. Це сприяє підвищенню достовірності бухгалтерського обліку, зниженню податкових ризиків і формуванню ефективної системи внутрішнього контролю виробничих запасів.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

3.1. Комплексний аналіз наявності, структури та оборотності виробничих запасів

Ефективне управління виробничими запасами неможливе без системного та послідовного економічного аналізу, який забезпечує обґрунтованість управлінських рішень і своєчасне реагування на зміни умов діяльності підприємства. Саме тому особливу увагу приділено методиці проведення аналізу виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». В результаті дослідження було запропоновано алгоритм економічного аналізу запасів, який поєднує підготовчий, структурно-динамічний, операційний та факторний етапи (рис. 3.1). Такий алгоритм дозволяє комплексно оцінити стан, рух і ефективність використання запасів, а також виявити причини їх змін і резерви оптимізації.

Впровадження рекомендованого алгоритму економічного аналізу запасів забезпечує підвищення якості інформаційного забезпечення управління, своєчасне виявлення надлишкових або дефіцитних запасів, зниження втрат і перевитрат, а також зростання оборотності та раціональності використання ресурсів. Застосування алгоритму сприяє формуванню обґрунтованих управлінських рішень, узгодженню політики закупівель і виробництва з реальними потребами підприємства та підвищенню загальної фінансової стійкості й результативності діяльності підприємства.

Саме для формування більш якісного інформаційного забезпечення проведемо комплексну оцінку ролі, динаміки та ефективності використання виробничих запасів у діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за допомогою вертикального, горизонтального та коефіцієнтного аналізу.

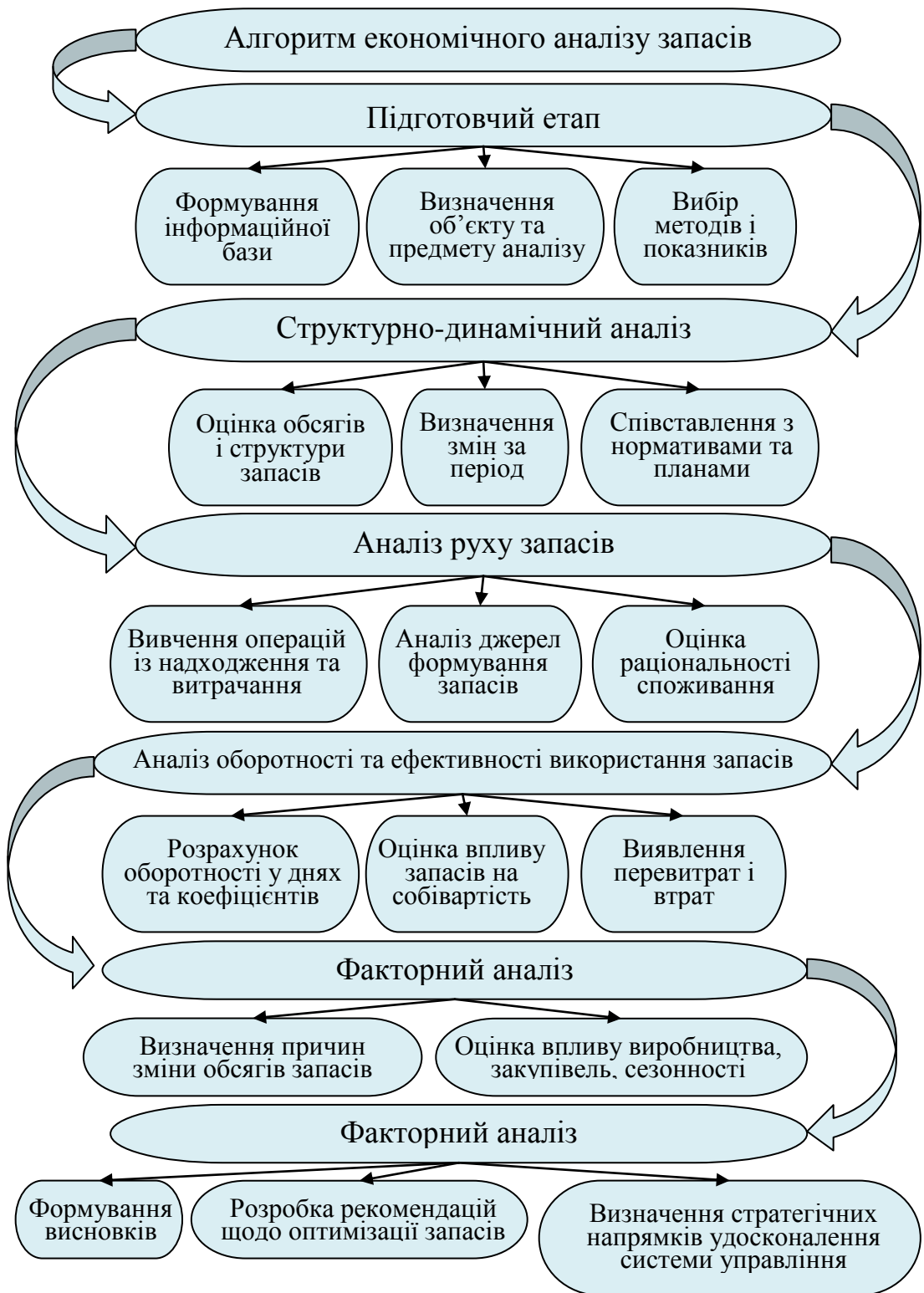

Рис. 3.1. Рекомендований алгоритм економічного аналізу запасів.

Отже, вертикальний аналіз дає змогу визначити частку запасів у структурі активів і оцінити їх значущість у фінансовому стані підприємства. Для проведення такого вертикального аналізу виробничих запасів у структурі активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр. сформуємо таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Вертикальний аналіз виробничих запасів у структурі активів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

Рік	Запаси, тис. грн.	Оборотні активи, тис. грн.	Майно всього, тис. грн.	Частка запасів в оборотних активах, %	Частка запасів у майні, %
2020	6,1	32,9,9	336,9	1,85	1,81
2021	11,7	874,1	892,0	1,34	1,31
2022	17,6	1652,6	1679,5	1,07	1,05
2023	68,6	2488,9	2800,7	2,76	2,45
2024	95,0	3473,0	3903,0	2,73	2,43

Як бачимо з таблиці 3.1 частка запасів у структурі оборотних активів і майна ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» протягом 2020-2022 рр. залишалася незначною (близько 1-2 %), що свідчить про переважно сервісно-проектний характер діяльності та орієнтацію на дебіторську заборгованість. У 2023-2024 рр. частка запасів зросла до 2,7-2,8 % оборотних активів, що є наслідком розширення обсягів діяльності та потреби у формуванні мінімально необхідних виробничих ресурсів.

Спробуємо за допомогою рисунку 3.2 візуалізувати показники частки запасів в оборотних активах та майні ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

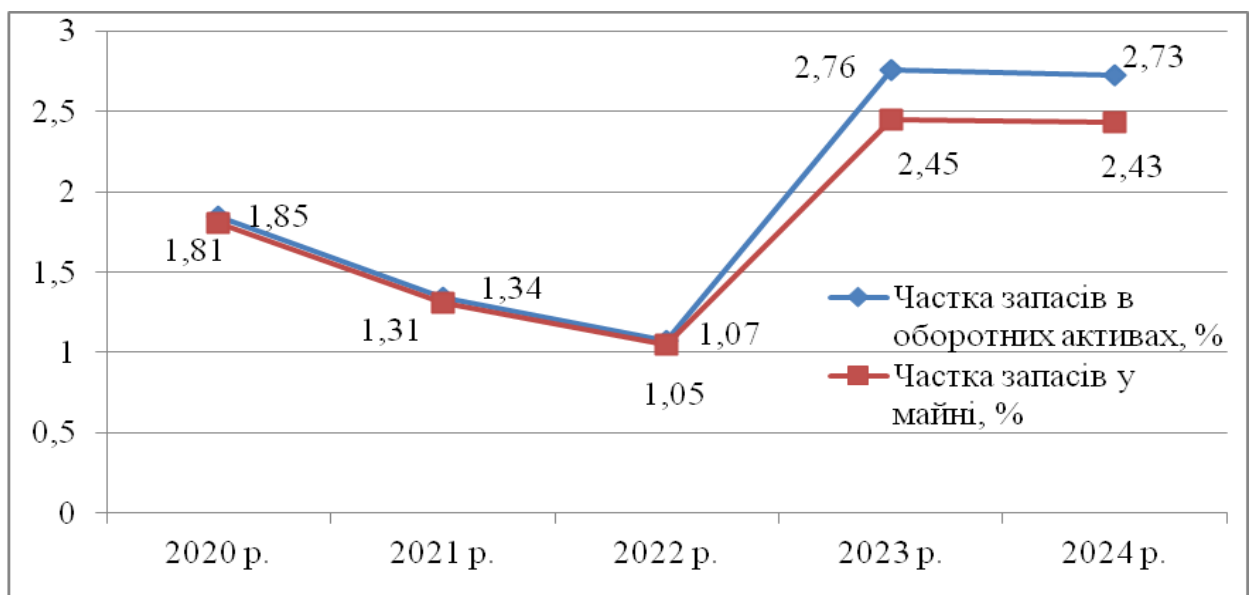

Рис. 3.2. Аналіз частки запасів в оборотних активах та майні
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Тепер спробуємо за допомогою горизонтального аналізу та таблиці 3.2 виявити тенденції та темпи зміни обсягів запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у часі.

Таблиця 3.2

Горизонтальний аналіз виробничих запасів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Рік	Запаси, тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп зростання, %
2020	6,1	–	–
2021	11,7	+5,6	191,8
2022	17,6	+5,9	150,4
2023	68,6	+51,0	389,8
2024	95,0	+26,4	138,5

Дані таблиці 3.2 свідчать, що за аналізований період обсяг запасів зріс у 15,6 рази. Найбільш різке зростання відбулося у 2023 р., що узгоджується зі значним збільшенням чистого доходу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». У 2024 р. темп зростання запасів сповільнився, що може свідчити про часткову стабілізацію складської політики товариства.

В свою чергу «коефіцієнтний аналіз дозволяє оцінити швидкість обороту, вплив запасів на ліквідність, фінансову стійкість і прибутковість, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень» [9].

Розрахуємо показники коефіцієнту оборотності запасів за допомогою наступних формул:

$$K_{\text{оборотності запасів}} = \text{Собівартість реалізації} / \text{Середньорічна вартість запасів} \quad (3.1)$$

$$\text{Тривалість одного обороту запасів} = 360 / K_{\text{оборотності}} \quad (3.2)$$

Поглянемо на отримані результати за допомогою таблиці 3.3.

Як бачимо у 2020-2023 рр. запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» мали надзвичайно високу оборотність, що свідчить про їх оперативне використання у виробничому процесі. У 2024 р. спостерігається зниження оборотності та збільшення тривалості одного обороту до 2,5 днів, що вказує на накопичення запасів і необхідність оптимізації норм їх зберігання.

Показники оборотності виробничих запасів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Рік	Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	Собівартість реалізації, тис. грн.	Коефіцієнт оборотності, разів	Тривалість обороту, днів
2020	6,1	2699,3	442,5	0,81
2021	8,9	7357,0	826,6	0,44
2022	14,7	4606,9	313,4	1,15
2023	43,1	19415,1	450,5	0,80
2024	81,8	11800,0	144,3	2,49

Окремо розглянемо на рисунку 3.2 динаміку тривалості обороту запасів товариства за досліджуваний період.

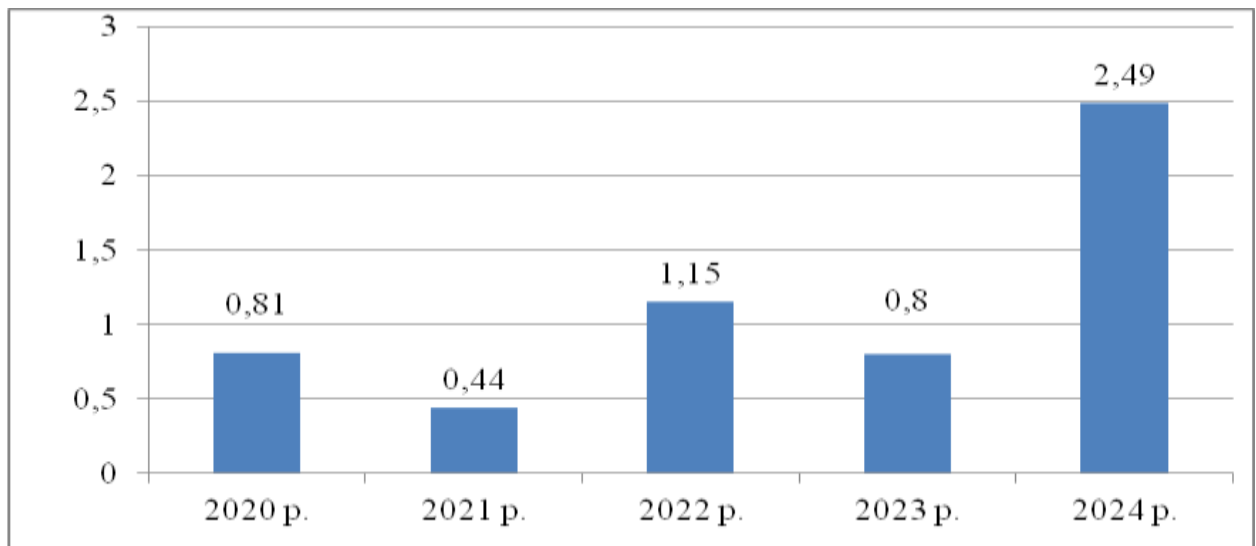

Рис. 3.2. Динаміка тривалості обороту запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», днів.

Важливим етапом аналізу виробничих запасів є оцінка їх впливу на ліквідність товариства. Під час дослідження було сформовано пакет даних та надано за допомогою таблиці 3.4 розрахункові показники коефіцієнту покриття.

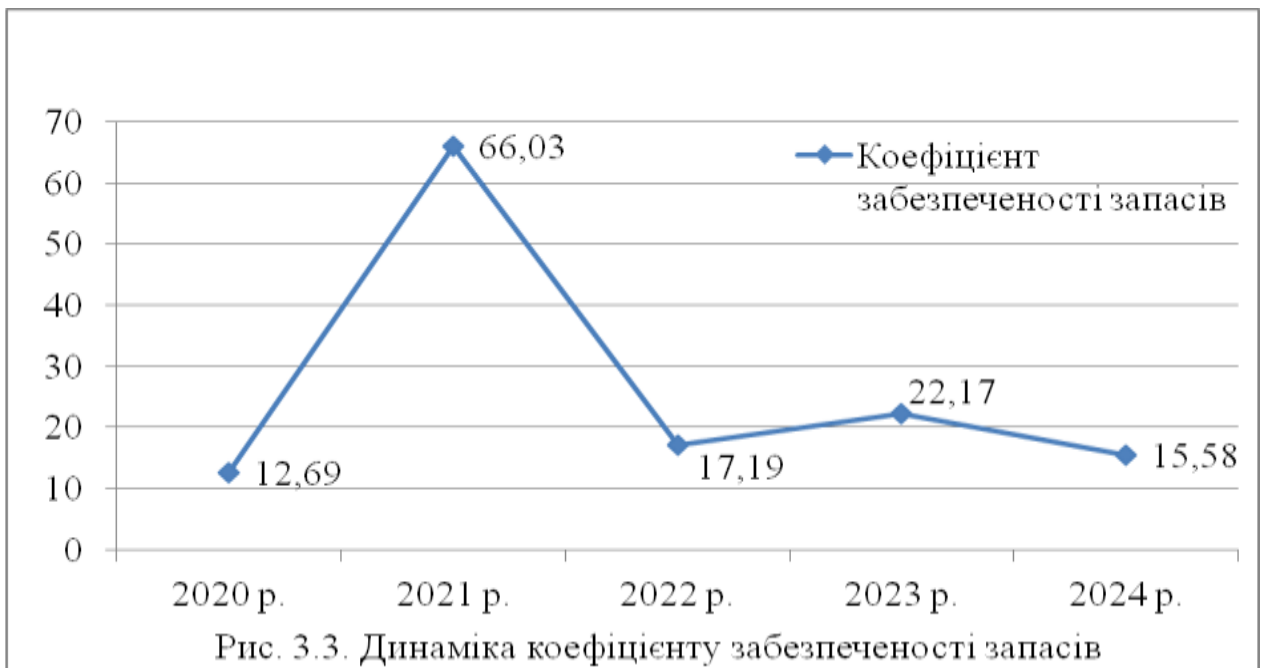
Як свідчать дані таблиці, запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» мають незначний вплив на покриття поточних зобов'язань товариства. Сам коефіцієнт коливається в межах 1,22-2,57, і тільки у 2021 році разово піднімався вище до показника 8,6.

Вплив запасів на ліквідність і платоспроможність
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Рік	Запаси (АЗ), тис. грн.	Поточні зобов'язання, тис. грн.	Частка запасів у покритті зобов'язань, %	Коефіцієнт покриття
2020	6,1	252,5	2,4	1,31
2021	11,7	101,6	11,5	8,60
2022	17,6	1350,0	1,3	1,22
2023	68,6	967,7	7,1	2,57
2024	95,0	1993,0	4,8	1,74

Можемо констатувати, що основну роль у забезпеченні ліквідності відіграють дебіторська заборгованість та грошові кошти, тоді як запаси виконують допоміжну функцію.

Обов'язково слід звернути увагу на вплив запасів на фінансову стійкість і рентабельність. Для цього розглянемо на рис. 3.3 динаміку коефіцієнта забезпеченості запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

За даними рисунку 3.3 можемо зазначити, що протягом усього періоду коефіцієнт забезпеченості запасів товариства перевищує нормативне значення, а це свідчить про фінансування запасів переважно за рахунок власних джерел.

Загалом проведений комплексний аналіз показав, що виробничі запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» не займають домінуючого місця у структурі активів, однак відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності діяльності товариства. Водночас у 2024 р. спостерігається уповільнення їх оборотності, що обґрунтовує доцільність удосконалення системи управління запасами та документообігу.

3.2. Внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів і його методи

Внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів є «важливою складовою системи управління підприємством, оскільки забезпечує збереження матеріальних ресурсів, достовірність облікових даних та ефективність їх використання у виробничому процесі» [28]. В умовах зростання обсягів діяльності та ускладнення господарських операцій значення внутрішнього контролю запасів суттєво зростає, адже саме запаси становлять одну з найбільш вразливих до зловживань і втрат статей активів підприємства.

Метою внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів є «перевірка законності, доцільності та економічної обґрунтованості операцій із надходження, зберігання, використання та вибуття запасів, а також запобігання втратам, нестачам і нераціональному використанню матеріальних ресурсів» [39]. Основними завданнями контролю є «забезпечення збереження запасів, дотримання встановлених норм і лімітів їх використання, правильність документального оформлення операцій, відповідність даних складського та бухгалтерського обліку» [12], а також своєчасне виявлення відхилень і порушень.

Внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів на підприємстві здійснюється на всіх етапах їх руху - від моменту надходження

від постачальників до списання у виробництво або іншого вибуття. Залежно від часу проведення контрольних процедур розрізняють попередній, поточний і наступний контроль. Попередній контроль «спрямований на перевірку обґрунтованості потреби в запасах, правильності укладання договорів із постачальниками, відповідності умов поставки встановленим нормам і лімітам» [12]. Поточний контроль «здійснюється безпосередньо під час приймання, зберігання та використання запасів і передбачає перевірку їх кількості, якості, дотримання умов зберігання та своєчасного документування операцій» [12]. Наступний контроль полягає в «узагальненні результатів господарських операцій, перевірці правильності відображення запасів обліку та звітності, а також у виявленні причин відхилень і розробленні заходів щодо їх усунення» [12].

Важливе місце у системі внутрішньогосподарського контролю займає розмежування відповідальності між посадовими особами підприємства. Матеріально відповідальні особи «відповідають за збереження та правильне використання запасів на складах і у виробничих підрозділах» [28], бухгалтерська служба - «за достовірне та своєчасне відображення операцій у обліку» [28], а керівництво підприємства - «за організацію та функціонування ефективної системи контролю загалом» [28]. Чіткий розподіл функцій і відповідальності знижує ризик зловживань та підвищує прозорість руху запасів.

Методи внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів є «сукупністю прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється перевірка правильності та ефективності операцій із запасами» [39]. До основних методів належать документальна перевірка, інвентаризація, аналітичні процедури, порівняльний аналіз, контрольні заміри та вибіркові перевірки (табл. 3.5).

Документальна перевірка «передбачає контроль правильності оформлення первинних документів, відповідності їх установленим формам і реквізітам, а також узгодженості даних між різними видами обліку» [42].

Таблиця 3.5

Методи внутрішньогосподарського контролю виробничих запасів та їх характеристика

Метод контролю	Сутність методу	Об'єкти контролю	Результати застосування
Документальна перевірка	Перевірка правильності оформлення первинних документів та облікових регістрів	Прибуткові накладні, акти приймання, лімітно-забірні картки, складські звіти	Виявлення помилок, порушень та невідповідностей в обліку
Інвентаризація	Зіставлення фактичної наявності запасів з даними обліку	Запаси на складах і у виробничих підрозділах	Виявлення нестач, надлишків, псування запасів
Аналітичний аналіз	Аналіз динаміки, структури та оборотності запасів	Показники оборотності, тривалості зберігання, забезпеченості запасів	Виявлення неефективного використання запасів
Порівняльний аналіз	Порівняння фактичних даних із плановими або нормативними	Норми витрат, ліміти запасів	Встановлення відхилень від нормативів
Контрольні заміри	Перевірка фактичного споживання матеріалів у виробництві	Витрати сировини та матеріалів	Запобігання перевитратам і зловживанням
Вибіркові перевірки	Перевірка окремих операцій або ділянок обліку	Окремі партії запасів, операції руху	Оперативне виявлення порушень

Інвентаризація є одним із найважливіших методів контролю, оскільки «дозволяє встановити фактичну наявність запасів, виявити нестачі або надлишки та зіставити їх із даними бухгалтерського обліку» [28].

Аналітичні методи внутрішнього контролю полягають у «дослідженні динаміки, структури та оборотності запасів, порівнянні фактичних показників із плановими, нормативними або середньогалузовими значеннями» [28]. Використання коефіцієнтів оборотності, тривалості зберігання запасів, забезпеченості власними оборотними коштами дає змогу оцінити ефективність управління запасами та своєчасно виявити негативні тенденції. Контрольні заміри та вибіркові перевірки застосовуються для оцінки фактичного використання матеріалів у виробництві та дотримання встановлених норм витрат.

Ефективність внутрішньогосподарського контролю значною мірою

залежить від рівня автоматизації облікових і контрольних процедур. Використання сучасних інформаційних систем обліку, електронного документообігу, складських програм і засобів ідентифікації запасів (штрихкодування, RFID) підвищує оперативність контролю, зменшує ймовірність помилок і сприяє формуванню достовірної управлінської інформації.

Отже, внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів є необхідним елементом системи управління підприємством, що забезпечує збереження матеріальних ресурсів, підвищення ефективності їх використання та достовірність облікових даних. Застосування комплексу контрольних методів у поєднанні з чітким розподілом відповідальності та використанням сучасних цифрових інструментів створює передумови для раціонального управління запасами й підвищення фінансових результатів діяльності підприємства.

3.3. Розроблення механізму та рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами

У сучасних умовах господарювання ефективне управління виробничими запасами є ключовим чинником забезпечення безперервності діяльності підприємства, зниження витрат та підвищення фінансових результатів. Проведений у попередніх підрозділах аналіз показав, що, незважаючи на загалом задовільний рівень забезпеченості та фінансової стійкості, у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» наявні резерви підвищення ефективності управління запасами, зокрема в частині контролю їх оборотності, документального оформлення та координації дій між підрозділами.

Метою цього підрозділу є розроблення комплексного механізму удосконалення контролю і управління виробничими запасами, а також

формування практичних рекомендацій щодо його впровадження в діяльність підприємства.

Механізм удосконалення управління запасами доцільно розглядати як цілісну систему взаємопов'язаних елементів, що охоплює організаційні, методичні, інформаційні та контрольні складові. Запропонований механізм орієнтований на забезпечення прозорості руху запасів, підвищення відповідальності матеріально відповідальних осіб і своєчасне прийняття управлінських рішень (рис. 3.4).

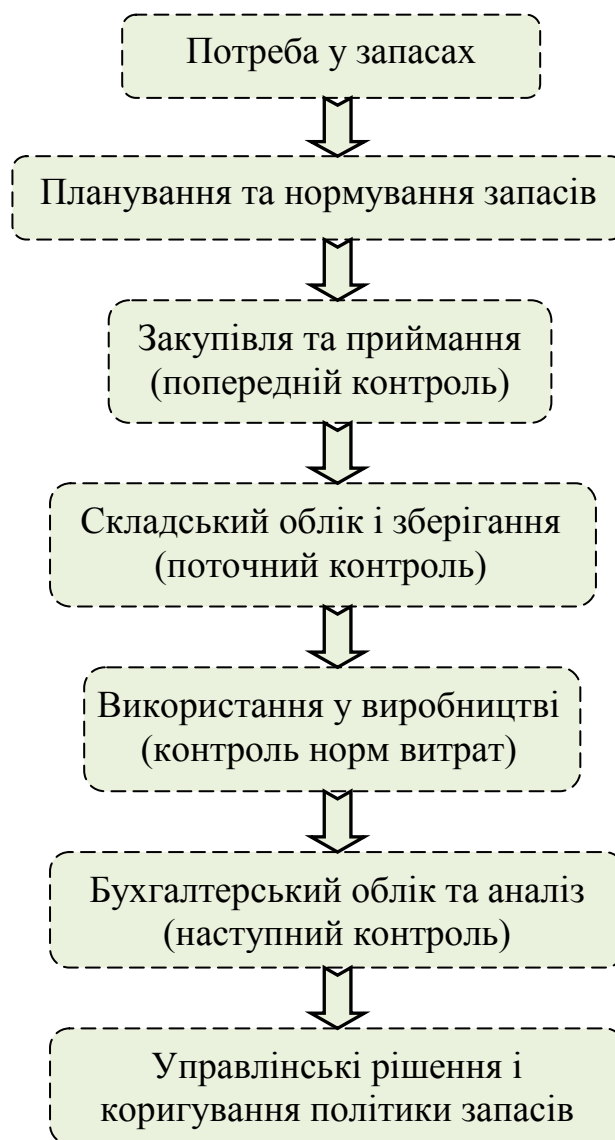

Рис. 3.4. Механізм удосконалення контролю і управління виробничими запасами.

Запропонований механізм забезпечує безперервний контроль на всіх етапах руху запасів та створює замкнений цикл управління з постійним

зворотним зв'язком.

Для практичної реалізації механізму управління доцільно впровадити в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» алгоритм внутрішнього контролю запасів (рис. 3.5), який чітко регламентує послідовність дій та відповідальність виконавців.

Рис. 3.5. Рекомендований алгоритм внутрішнього контролю виробничих запасів.

На нашу думку використання даного алгоритму дозволяє мінімізувати ризики нестач, перевитрат і спотворення облікової інформації.

Враховуючи вищезазначене та на основі результатів аналізу й розробленого механізму запропоновано комплекс практичних рекомендацій щодо удосконалення контролю запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

(табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Рекомендації з удосконалення внутрішнього контролю виробничих запасів

Напрямок удосконалення	Сутність рекомендації	Очікуваний результат
Організаційний	Чітке закріплення матеріальної відповідальності та функцій контролю	Підвищення відповідальності та дисципліни
Документальний	Використання авторських форм первинних документів	Зменшення помилок і підвищення достовірності обліку
Контрольний	Регулярне проведення вибіркового перевірок та інвентаризацій	Своєчасне виявлення нестач і надлишків
Аналітичний	Систематичний аналіз оборотності та структури запасів	Оптимізація обсягів запасів
Інформаційний	Автоматизація складського обліку та контролю	Оперативність і прозорість управління

Якщо говорити щодо підвищення ефективності управління запасами, то за цим напрямом доцільно впровадити низку управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію їх обсягу та використання (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Рекомендації з удосконалення управління виробничими запасами

Напрямок	Заходи	Економічний ефект
Планування	Встановлення мінімальних і максимальних рівнів запасів	Зменшення надлишкових запасів
Закупівлі	Оптимізація графіків постачання	Скорочення витрат на зберігання
Виробництво	Контроль дотримання норм витрат	Зниження собівартості продукції
Аналіз	Регулярний аналіз ефективності використання запасів	Підвищення рентабельності

Впровадження запропонованого механізму та рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами дозволить підвищити прозорість руху виробничих запасів, зменшити ризики перевитрат і втрат, прискорити їх оборотність та покращити фінансові результати діяльності

підприємства. Системний підхід до управління запасами сприятиме зміцненню фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» та створить передумови для сталого розвитку товариства у довгостроковій перспективі.

Висновки до розділу 3

В результаті роботи над розділом зазначено наступні напрацювання:

Запропоновано алгоритм економічного аналізу запасів, який поєднує підготовчий, структурно-динамічний, операційний й факторний етапи та дозволяє комплексно оцінити стан, рух і ефективність використання запасів, а також виявити причини їх змін і резерви оптимізації. Впровадження даного алгоритму забезпечує підвищення якості інформаційного забезпечення управління, своєчасне виявлення надлишкових або дефіцитних запасів, зниження втрат і перевитрат, а також зростання оборотності та раціональності використання ресурсів. Застосування алгоритму сприяє формуванню обґрунтованих управлінських рішень, узгодженню політики закупівель і виробництва з реальними потребами товариства та підвищенню загальної фінансової стійкості й результативності його діяльності.

Загалом проведено комплексний аналіз, який показав, що виробничі запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» не займають домінуючого місця у структурі активів, однак відіграють важливу роль у забезпеченні його безперервності діяльності. Водночас у 2024 р. спостерігається уповільнення їх оборотності, що обґрунтовує доцільність удосконалення системи управління запасами та документообігу.

Зазначено, що внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів є необхідним елементом системи управління товариством, що забезпечує збереження матеріальних ресурсів, підвищення ефективності їх використання й достовірність облікових даних. А застосування комплексу контрольних

методів у поєднанні з чітким розподілом відповідальності та використанням сучасних цифрових інструментів створює передумови для раціонального управління запасами й підвищення фінансових результатів товариства.

Проведений аналіз показав, що, незважаючи на загально задовільний рівень забезпеченості та фінансової стійкості, у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» наявні резерви підвищення ефективності управління запасами, зокрема в частині контролю їх оборотності, документального оформлення та координації дій між підрозділами.

Розроблено механізм удосконалення контролю і управління виробничими запасами орієнтований на забезпечення прозорості руху запасів, підвищення відповідальності матеріально відповідальних осіб і своєчасне прийняття управлінських рішень. Запропонований механізм забезпечує безперервний контроль на всіх етапах руху запасів та створює замкнений цикл управління з постійним зворотним зв'язком.

Рекомендовано для практичної реалізації механізму управління впровадити в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» розроблений алгоритм внутрішнього контролю запасів, який чітко регламентує послідовність дій та відповідальність виконавців. Використання даного алгоритму дозволяє мінімізувати ризики нестач, перевитрат і спотворення облікової інформації.

Запропоновано на основі результатів аналізу й розробленого механізму комплекс практичних рекомендацій щодо удосконалення контролю запасів на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з зазначенням їх сутності та очікуваних результатів їх втілення.

Подано комплекс заходів з удосконалення управління виробничими запасами із зазначенням очікуваного економічного ефекту.

Загалом впровадження запропонованого механізму й рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами дозволить підвищити прозорість руху виробничих запасів, зменшити ризики перевитрат і втрат, прискорити їх оборотність та покращити фінансові результати діяльності.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження обліку і проведення аналізу наявності та руху виробничих запасів на підприємстві було визначено наступне:

Запаси як економічна категорія відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності та ефективності діяльності підприємства. Їх раціональне управління та грамотне відображення в обліку формує умови для стабільного функціонування суб'єкта господарювання, сприяє зниженню витрат, оптимізації виробничих процесів і підвищенню фінансових результатів.

Методичні підходи до обліку запасів охоплюють систему оцінки їх вибуття, організацію синтетичного та аналітичного обліку, а також сучасні інструменти автоматизації. Вибір методу оцінки прямо впливає на собівартість продукції та фінансовий результат підприємства, тоді як правильно організована система рахунків та документообігу забезпечує своєчасність і достовірність даних. Сучасні WMS-системи дозволяють суттєво підвищити ефективність управління запасами, мінімізувати втрати та забезпечити інтеграцію складських операцій із бухгалтерським обліком, що сприяє підвищенню економічної ефективності підприємства загалом.

Нормативно-правове регулювання обліку запасів в Україні є системним і багаторівневим, що забезпечує точність, повноту та узгодженість облікових даних. Законодавчі акти формують загальні вимоги, П(С)БО і МСФЗ - методологію обліку та оцінки, а підзаконні документи уточнюють порядок оформлення операцій і структуру облікових регістрів. Внутрішні документи підприємства, у свою чергу, забезпечують адаптацію нормативних вимог до специфіки діяльності, технологічних процесів і умов автоматизації.

В результаті комплексного оцінювання фінансового стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» відзначено, що товариство демонструє високу та стабільну інтегральну оцінку фінансового стану, що протягом 2020-2024 рр. коливається в межах 7,54-9,39, тобто впевнено відповідає рейтингу «А». Це свідчить про надійність товариства, достатньо високу платоспроможність,

прийнятні фінансові ризики та здатність ефективно генерувати прибуток.

Система документування операцій з руху запасів у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» забезпечує їх повне та своєчасне відображення в обліку, що є критично важливим для формування достовірних фінансових результатів, контролю за збереженням активів та виконання податкових зобов'язань. Водночас подальше вдосконалення потребує: стандартизації документообігу, оптимізації шляхів руху документів, скорочення дублювання інформації та розширення застосування автоматизованих систем для зменшення ручної праці та мінімізації ризиків помилок.

Окреслено схему, яка узагальнює ключові напрямки покращення системи обліку виробничих запасів товариства, впровадження якої забезпечує комплексний підхід до вдосконалення облікового процесу, що поєднує організаційні, методичні та технічно-цифрові заходи. Така інтеграція дозволяє не лише усунути наявні недоліки в обліку запасів, а й сформуванню сучасну, ефективну та контрольовану систему управління матеріальними ресурсами товариства.

Запропоновано схему документообігу запасів, яка відображає послідовність руху первинних документів від моменту надходження запасів від постачальника, їх приймання та реєстрації на складі до відображення операцій в аналітичному і синтетичному обліку, а також регламентує процес відпуску запасів у виробництво з використанням лімітно-забірних документів і звітності матеріально відповідальних осіб. Дана схема закриває потребу в удосконаленні порядку документування руху запасів, скороченні строків обробки первинних документів та мінімізації ризиків викривлення облікової інформації.

Розроблено оптимізований графік документообігу виробничих запасів, який охоплює всі етапи їх руху - від моменту укладення договору з постачальником і надходження на склад до використання у виробництві, списання та відображення результатів інвентаризації. Запропонований графік передбачає чітке визначення відповідальних осіб, регламентацію строків

оформлення й передачі документів, а також поєднання складського і бухгалтерського обліку в єдиній інформаційній системі.

Запропоновано для впровадження Положення про облік та документообіг виробничих запасів, яке сприятиме впорядкуванню руху первинних документів. Дане Положення розроблено для використання в системі обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», має логічну 11-роздільну структуру, містить чіткі формулювання відповідальності МВО, бухгалтерії, керівництва, узгоджується з рекомендованою раніше схемою документообігу.

Розроблено до використання форму Акта приймання виробничих запасів, яка на відміну від регламентованих типових форм, забезпечує більш високий рівень деталізації, контролю та аналітичної інформативності первинних облікових даних. Це сприяє підвищенню достовірності бухгалтерського обліку, зниженню податкових ризиків і формуванню ефективної системи внутрішнього контролю виробничих запасів.

Запропоновано алгоритм економічного аналізу запасів, який поєднує підготовчий, структурно-динамічний, операційний й факторний етапи та дозволяє комплексно оцінити стан, рух і ефективність використання запасів, а також виявити причини їх змін і резерви оптимізації. Впровадження даного алгоритму забезпечує підвищення якості інформаційного забезпечення управління, своєчасне виявлення надлишкових або дефіцитних запасів, зниження втрат і перевитрат, а також зростання оборотності та раціональності використання ресурсів.

Розроблено механізм удосконалення контролю і управління виробничими запасами орієнтований на забезпечення прозорості руху запасів, підвищення відповідальності матеріально відповідальних осіб і своєчасне прийняття управлінських рішень. Запропонований механізм забезпечує безперервний контроль на всіх етапах руху запасів та створює замкнений цикл управління з постійним зворотним зв'язком.

Рекомендовано для практичної реалізації механізму управління

впровадити в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» алгоритм внутрішнього контролю запасів, який чітко регламентує послідовність дій та відповідальність виконавців. Використання даного алгоритму дозволяє мінімізувати ризики нестач, перевитрат і спотворення облікової інформації.

Запропоновано на основі результатів аналізу й розробленого механізму комплекс практичних рекомендацій щодо удосконалення контролю запасів на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з зазначенням їх сутності та очікуваних результатів їх втілення. А також подано комплекс заходів з удосконалення управління виробничими запасами із зазначенням очікуваного економічного ефекту.

Загалом впровадження запропонованого механізму й рекомендацій з удосконалення контролю і управління запасами дозволить підвищити прозорість руху виробничих запасів, зменшити ризики перевитрат і втрат, прискорити їх оборотність та покращити фінансові результати діяльності товариства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Н.М., Сімон Г.С. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. С.97-100. URL: www.vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2017/23-2-2017/23.pdf
2. Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С.63-67. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.63
3. Бурдейна Л.В. Теоретичні основи аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів на підприємствах. Молодий вчений. 2015. №3 (18). С. 39-43. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/3/07.pdf>
4. Васільєва Л.М., Соколенко А.І. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 4 (44). С.623-625. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/144.pdf>
5. Гайдучок, Т. С., Вітер, С. А., & Абрамова, І. В. (2024). Сучасні підходи до оцінки запасів за національними та міжнародними стандартами в системі управління оборотними активами підприємства. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (14). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-09-02>
6. Ганін В.І., Філатова М.М. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. Молодий вчений. 2019. № 11 (75). С. 119-123. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/27.pdf>
7. Господарський кодекс України від 16 січня 2004 № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
8. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Науковий вісник Одеського

національного економічного університету. Збірник наукових праць №3-4 (280-281), 2021. С.28-34. DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34

9. Дутчак І., Гордієнко М., & Коверза В. (2024). Порівняльний аналіз методів оцінки запасів в бухгалтерському обліку та їх вплив на фінансові результати. Економіка та суспільство, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-63>

10. Жарська І.О., Хачірова Ю.С. Сучасні моделі управління запасами на підприємстві. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Збірник наукових праць №11-12 (312-313), 2023. С.192-196. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-192-196>

11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

12. Ізмайлов Я.О., Свірко С.В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. Економіка, управління та адміністрування. 2021. №1(95). С.39–44. [https://doi.org/10.26642/ema-2021-1\(95\)-39-44](https://doi.org/10.26642/ema-2021-1(95)-39-44)

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

14. Іпполітова І., Білоцерківський О., Гудименко В. Вплив логістичних процесів на ефективність управління запасами підприємства. Економіка та суспільство. 2024. №65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-9>

15. Ковальова, Т. В. (2023). Процес постачання в системі управління підприємством: обліковий аспект. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (10). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-09-02>

16. Кулик V., & Карпенко Y. (2023). Процесно-орієнтоване управління

виробничими запасами: обліково-аналітичні аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (9).
<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-09-01>

17. Куць, Т., & Кондаревич, І. (2023). Стратегії оптимізації виробничих запасів, як інструмент ефективного управління. Молодий вчений, 9 (121), 22-25. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-9-121-5>

18. Лищенко О. Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. Ефективна економіка. 2018. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6654>. DOI:10.32702/2307-2105-2018.11.51

19. Лопатовська, О., & Пономарьова, К. (2022). Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 310(5(1), 221-228. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-36](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-36)

20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. №2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07#Text>

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) «Запаси», затверджений IASB від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021

22. Надтока Наталя. Розрахунки за виплатами працівникам як об'єкт обліку і внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 8-9 травня 2025 р. Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2025. С.51-52

23. Надтока Н.Ю. Особливості обліку наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. Аспекти обліку та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку

аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет конференції 22-23 жовтня 2025 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С.84-85

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17>

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.2005 р. №790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text>

28. Одношевна, О.О., & Кіріненко, К.В. (2024). Оптимізація системи внутрішньогосподарського контролю, як елементу удосконалення бухгалтерського обліку аграрного підприємства. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (16). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-09-03>

29. Одношевна О.О., Пильгун О.В., Біловол Є.В. Аналітична діагностика ефективності використання запасів підприємством, як елемент оптимізації системи ведення обліку та контролю. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. №15. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-09-03>

30. Орлова В. М., Мазіашвілі А. Р., Шепель К. К. Сучасний стан обліку та напрямки вдосконалення документального оформлення використання запасів в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. Економіка підприємства. 2022. №80. С.60-68. DOI:

<https://doi.org/10.18664/btie.80.286808>

31. Остапенко Р.М., Горох О.В., & Макогон, В.В. (2025). Інноваційні підходи до оптимізації виробничих запасів: стратегії сталості та технологічна трансформація. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (19). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-19-04-06>

32. Павлова Г., Приходько І., Юрченко С. Оцифровізація бухгалтерського обліку для потреб сучасного бізнесу. Ефективна економіка. 2024. №5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.7>

33. Пеняк Ю.С., Беляєва Л.А., & Рудь О.О. (2022). Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (5). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-09-01>

34. Пеняк Ю.С., & Калиниченко О.А. (2024). Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (15). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-09-01>

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

36. Податковий кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

37. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

38. Порядок визначення розміру збитку від розкрадань, нестач, псування матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>

39. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та

контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7360>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.175

40. Степаненко О. І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023. Випуск 47. С.108-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-19>

41. Чумаченко, О., & Нескородько, О. (2023). Прогнозування попиту у контексті оптимізації запасів підприємства. Вчені записки Університету «КРОК», (4(72)), 29-38. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2023-72-29-38>

42. Хмелюк А.В., Черненко П.В. Організація обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2023. №1(6). С.135-143. DOI: 10.31319/2709-2879.2023iss1(6).283027pp135-143

43. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

44. Юрченко С.В., Надтока Н. Ю., Казімірчук С.Р. Сучасні підходи до аналізу наявності та руху виробничих запасів в умовах автоматизації облікових процесів на підприємстві. Агросвіт. 2025. №22. С.154-159. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.22.154>

ДОДАТКИ

Додаток А

РОЗРОБЛЕНЕ ПОЛОЖЕННЯ
про облік та документообіг виробничих запасів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок організації бухгалтерського обліку, документування, руху, зберігання та контролю виробничих запасів на ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (далі – Підприємство).

1.2. Положення розроблено відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 9 «Запаси», Податкового кодексу України, інших нормативно-правових актів, а також з урахуванням специфіки діяльності Підприємства.

1.3. Метою цього Положення є забезпечення достовірного, повного та своєчасного відображення в бухгалтерському обліку операцій з виробничими запасами, посилення внутрішнього контролю та раціонального використання матеріальних ресурсів.

1.4. Дія цього Положення поширюється на всі структурні підрозділи Підприємства та є обов'язковою для виконання всіма посадовими особами, пов'язаними з рухом і обліком виробничих запасів.

2. Економічна сутність і класифікація виробничих запасів

2.1. До виробничих запасів Підприємства належать сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, паливо, тара, запасні частини та інші матеріальні цінності, що використовуються у процесі виробничої діяльності.

2.2. Облік виробничих запасів ведеться за номенклатурними групами, місцями зберігання та матеріально відповідальними особами.

2.3. Кожному виду запасів присвоюється номенклатурний номер для цілей аналітичного обліку.

3. Оцінка виробничих запасів

3.1. Первісна оцінка виробничих запасів здійснюється за фактичною собівартістю відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси».

3.2. При вибутті виробничих запасів на Підприємстві застосовується метод середньозваженої собівартості.

3.3. На дату балансу запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

4. Організація складського господарства та відповідальність

4.1. Зберігання виробничих запасів здійснюється на складах

Підприємства відповідно до умов, що забезпечують їх збереження.

4.2. За кожним складом закріплюється матеріально відповідальна особа (комірник), з якою укладається договір про повну матеріальну відповідальність.

4.3. Матеріально відповідальні особи зобов'язані забезпечувати належний облік, збереження та раціональне використання виробничих запасів.

5. Первинні документи та порядок документування

5.1. Усі операції з надходження, переміщення, використання та списання виробничих запасів оформлюються первинними документами.

5.2. На Підприємстві застосовуються типові та авторські форми первинних документів, затверджені наказом керівника.

5.3. Основними первинними документами є:

прибуткова накладна;

акт приймання виробничих запасів;

накладна внутрішнього переміщення;

лімітно-забірна картка (відомість);

акт списання виробничих запасів;

інвентаризаційний опис.

6. Порядок документообігу виробничих запасів

6.1. Документообіг виробничих запасів організовується відповідно до затвердженого графіка документообігу.

6.2. Первинні документи складаються у момент здійснення господарської операції або безпосередньо після її завершення.

6.3. Матеріально відповідальні особи зобов'язані передавати первинні документи до бухгалтерії не пізніше наступного робочого дня.

6.4. Бухгалтерія здійснює перевірку правильності оформлення документів та відображає операції в аналітичному і синтетичному обліку.

7. Облік руху та використання виробничих запасів

7.1. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться за видами, місцями зберігання та матеріально відповідальними особами.

7.2. Відпуск запасів у виробництво здійснюється в межах затверджених лімітів.

7.3. Контроль фактичного використання запасів здійснюється шляхом зіставлення даних складського та бухгалтерського обліку.

8. Інвентаризація виробничих запасів

8.1. Інвентаризація виробничих запасів проводиться відповідно до законодавства та наказу керівника Підприємства.

8.2. За результатами інвентаризації складаються інвентаризаційні описи

та порівняльні відомості.

8.3. Виявлені надлишки або нестачі відображаються в бухгалтерському обліку згідно з чинними нормативними актами.

9. Зберігання та архівування документів

9.1. Первинні документи з обліку виробничих запасів підлягають зберіганню відповідно до встановлених строків.

9.2. Архівування документів здійснюється в паперовому та/або електронному вигляді.

10. Контроль та відповідальність

10.1. Контроль за дотриманням цього Положення здійснює головний бухгалтер.

10.2. Посадові особи, винні у порушенні вимог цього Положення, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

11. Прикінцеві положення

11.1. Це Положення набирає чинності з дати затвердження наказом директора ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

11.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться на підставі наказу керівника Підприємства.

Директор ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» _____
Головний бухгалтер _____

Додаток Б

АКТ ПРИЙМАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ
(авторська форма)

Підприємство: ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Дата складання: _____

Номер документа: _____

Ми, що нижче підписалися, комісія у складі:

- комірник _____

- представник бухгалтерії _____

- відповідальна особа _____

склали цей Акт про те, що при прийманні запасів від постачальника встановлено наступне:

№	Найменування запасів	Одиниця виміру	Кількість за документами	Фактична кількість	Ціна, грн.	Примітка
1						
2						
3						
4						
5						

Висновок комісії:

Запаси прийняті в повному обсязі / з розбіжностями (потрібне підкреслити).

Зауваження щодо якості та кількості:

_____

_____

_____

Підписи сторін:

Комірник _____ Дата _____

Бухгалтер _____ Дата _____

Член комісії _____ Дата _____